

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Institutionen för kulturvetenskaper

EN NOT OCH TVÅ BOKSTÄVER

Diskursanalys kring användandet av tonnamnen H, B och B♭

Georg Klint
Kandidatuppsats i musikvetenskap
15 hp, höstterminen 2014
Handledare: Mischa Van Kan

Musikorden i sig gör att musikteori och noter kan verka avskräckande, ologiskt och svårt (...)

Dessutom är man inte överens om vilka ord som ska användas.

(Gunno Klingfors, Praktisk musikteori, 2010).

Abstract

Different ways of naming the two pitches between A and C exist in Sweden, Norway and Denmark. The Germanic tradition uses B and H, whereas the Anglo-Saxon tradition uses B $\flat$ and B. The aim of this study was to present a survey of the various opinions regarding these pitch names. The material consisted of different opinions about this matter from Swedish, Norwegian, and Danish websites. By means of discourse analysis the material was analysed in themes, which consisted of logic, tradition and communication. The analysis showed that logic can be viewed in different ways, and that tradition is partly connected to the classical canon of music, while a specific system isn't necessary in order to communicate through pitch names. A part of the traditional theme was further investigated in terms of cultural levels. The different opinions about the pitch names H, B and B $\flat$ were then given some musicological dignity through a theory regarding notation by Nicholas Cook.

Keywords: H, B, B $\flat$, music theory, pitch names, discourse analysis, musical canon, Nicholas Cook

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1. Syfte och frågeställningar.....	2
1.2. Tidigare forskning.....	3
1.3. Teori och Metod.....	3
1.3.1. <i>Ramverk</i>	4
1.3.2. <i>Analysmodell</i>	5
1.4. Material och avgränsningar.....	7
1.5. Etiska överväganden.....	9
1.6. Disposition.....	10
2. Historisk bakgrund.....	11
3. Analys.....	14
3.1. (O)logik.....	14
3.2. Tradition.....	19
3.3. Kommunikation.....	24
3.3.1. <i>Pragmatism</i>	25
3.3.2. <i>Internationalism</i>	27
3.4. Övergripande perspektiv.....	30
3.4.1. <i>Tonnamnen i kulturen</i>	30
3.4.2. <i>En teori om notskrift</i>	32
4. Slutdiskussion.....	35
Referenser.....	37
Internet.....	37
Tryckta källor.....	38

1. Inledning

Denna kandidatuppsats kommer att handla om de två toner i vårt västerländska notsystem som ligger mellan A och C och som kan kallas för H, B och B $\flat$ (bess). Den fråga som ofta brukar dyka upp när man pratar om dessa toner är om det finns något alternativ som är mer rätt än de andra. Ska man säga H/B, B/B $\flat$ eller kanske H/B $\flat$? Detta är en fråga som jag själv har ställt mig sedan musikundervisningen i grundskolan då det blev uppenbart att dessa toner kunde benämnas olika. Vad jag minns kunde inget slutgiltigt svar ges då, och samma situation verkar råda i dagsläget. En mer aktuell diskussion kring denna fråga dök upp 2013 när jag gick kursen Musikanalys I (7,5 hp) i musikvetenskap på Göteborgs universitet, en kurs där det ingick elementär musikteori. I kurslitteraturen¹ framgick det att tonen under C hette B men det rådde ändå delade meningar på föreläsningarna om inte denna ton också kunde kallas H, vilket fick mig att någon gång vilja fördjupa mig i detta fenomen. Jag har även stött på olika alternativ att benämna tonerna praktiskt i mitt eget fritidsmusicerande.

Det existerar, kort sagt, en debatt kring detta ämne. Ovan nämnda exempel från föreläsningar i musikvetenskap på Göteborgs universitet visar att debatten även förekommer på akademisk nivå och därmed inte bara kan ses som något seglivat från gångna tider. En essä i *Upsala Nya Tidning* ger också stöd för denna åsikt.² Ämnet är lätt för alla som läser noter att ha en åsikt om: antingen tycker man det ena eller det andra. Eller så ser man det hela som en icke-fråga och väljer att inte ha någon egentlig åsikt om vilka beteckningar som är bäst att använda. Min initiala utgångspunkt var att komma fram till vilket alternativ som är "bäst", ett syfte som dock föll på sin egen orimlighet. Istället bestämde jag mig för att beskriva diskussionen om denna fråga utifrån ett diskursanalytiskt perspektiv. Detta synsätt bidrar förhoppningsvis till att beskriva ämnet på ett så vetenskapligt sätt som möjligt. Jag har dock fått lägga ner viss möda på att upprätthålla en objektiv roll angående vad jag själv tycker att tonerna mellan A och C ska kallas. Jag vill ogärna att denna uppsats ska uppfattas som apologetisk utan snarare erbjuda nya synsätt och en fortsatt, fördjupad diskussion kring detta fenomen. Uppsatsen kan även ses som ett försök att avdramatisera ämnet musikvetenskap och sätta in det i ett mer vardagligt perspektiv än till exempel abstrakta musikanalyser som troligtvis har litet intresse för allmänheten. Musikvetenskap har kritiserats för att vara gammaldags och verklighetsfrämmande,³ vilket denna uppsats är ett försök att motverka.

---

1 Klingfors (2010), exempelvis sidan 8.

2 Nilsson (2010). Författaren var docent i musikvetenskap på Uppsala universitet när denna artikel skrevs.

3 Diskuteras av Lilliestam (2009) i artikeln *Musikvetenskap som kulturvetenskap*.

Påståendet att det finns olika åsikter om tonnamnen H, B och B $\flat$ stöds av observationer från min egen vardag samt diverse internetsidor. Dessa är inte bara på svenska utan diskussionen förekommer även i våra nordiska grannländer, vilket jag anser gör frågan än mer intressant. Det finns till exempel en norsk Facebooksida⁴ som tar upp frågan och ämnet har också diskuterats på danska och finska webbsidor.⁵ Det är som sagt lätt att ha en åsikt om och ta ställning till antingen H/B eller B/B $\flat$, vilket skapar två "falanger" där varje sida använder argument för respektive alternativ. Det finns forskning om den historiska bakgrunden till tonnamnen men det verkar inte ha skrivits något om diskussionen i sig. Här kommer min uppsats in i bilden. Även om detta kanske verkar som en trivial och möjligtvis obsolet fråga, anser jag att den är tillräckligt viktig för att utredas och analyseras. Oavsett vilket alternativ som är bäst att använda så existerar diskussionen, vilket är ett faktum som jag tycker är intressant i sig. Diskussionen om H, B och B $\flat$ kan utifrån ett musikvetenskapligt perspektiv ses som en form av "musikande", vilket "innefattar alla aktiviteter där musik ingår, exempelvis lyssna, sjunga, spela, skapa musik, dansa, prata eller berätta om musik, läsa om musik, samla på musik, att 'ha musik på hjärnan' eller dra sig till minnes musik tyst inom sig."⁶ En diskussion om olika tonnamn är att prata om musik och alltså en aktivitet där musik ingår. Slutligen är min förhoppning att uppsatsen ska inbjuda till intressant läsning.

1.1. Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att visa vilka åsikter som existerar i diskussionen om de två tonerna som ligger mellan A och C i västerländsk musikteori och som kan benämnas med H, B och B $\flat$. Mina frågeställningar sammanfaller med de kriterier jag hade i sökandet av analysmaterial. Dessa var att det skulle uttryckas en åsikt om tonnamnen H, B eller B $\flat$ och även en motivering till den, för att materialet skulle kunna användas. Kort sagt: vad har man för åsikter om H, B och B $\flat$ och hur uttrycks de? Dessa frågeställningar har även ett direkt samband med de två grundfrågor som har använts i diskursanalysen av mitt material: på vilka sätt talas och berättas det om verkligheten? Vilka versioner kan urskiljas och hur står de i relation till varandra?

---

4 <https://www.facebook.com/folkeaksjonenmoth?pnref=lhc> hämtad 2015-01-07. Sidan propagerar tydligt för användandet av systemet med B/B $\flat$ och hade 1437 "likes" vid datumet för hämtning.

5 Se till exempel <http://www.musikipedia.dk/stamtonerne/tonenavnet-h> och http://www.stationen.fi/arkiv/kolumner/article-63261-27207-gar-du-efter-hans-eller-berits-fisskar?offset_63261=10, hämtade 2015-01-07.

6 Lilliestam (2009) s. 24. Begreppet "musicking" lanserades ursprungligen av den engelske musikforskaren Christopher Small men har getts utvidgad betydelse och översatts till svenska av Lars Lilliestam.

1.2. Tidigare forskning

Så vitt jag kan se, verkar det inte finnas någon akademisk text som belyser diskursen om H/B/B♭. Lite tillspetsat kan denna uppsats faktiskt ses som grundforskning inom detta specifika område. Utifrån verk som *The Cambridge history of Western music theory* (ed. Thomas Christensen, 2002) går det dock att hitta akademiskt material om historisk musikteori att fördjupa sig i för den intresserade läsaren. Utifrån denna bok hittade jag *Musica Ficta* (Karol Berger, 1987), som jag använt för att ge stöd åt vissa påståenden i den historiska bakgrunden med avseende på förtecknens uppkomst. I mitt fall blev det även relevant att betrakta tidigare forskning utifrån ett metodologiskt perspektiv. Diskursanalys har beskrivits som en metod som har blivit en mycket populär ingång för uppsatsskrivande,⁷ och det var lätt att hitta stöd för denna åsikt: *So let's get [her] undressed* och *"Det är inte du som äger hans penis, det är hans penis som äger dig"* är två aktuella exempel (vårterminen 2014) på kandidatuppsatser inom medie- och kommunikationsvetenskap respektive socialt arbete från Göteborgs universitet. Bägge använder sig av diskursanalys som metod, och musikvideos respektive diskussionsforum från internet som analysmaterial, vilket jag framför allt i det andra fallet kan relatera till mitt eget arbete. Jag har även låtit mig inspireras av *I omsorgens namn* av Malin Wreder, vilket är en doktorsavhandling från 2005 med diskursteoretisk ansats. I denna avhandling diskuteras äldreomsorgen bland annat utifrån perspektivet av en total institution och ett slags panoptikon,⁸ vilket belyser diskursanalysens förmåga att "ge en annan bild, en annan tolkning av verkligheten än den som vi vanligen förses med."⁹ Citatet utgör en inspirerande målsättning och arbetssätt.

1.3. Teori och Metod

Uppsatsen är skriven ur ett övergripande kvalitativt perspektiv, vilket bland annat innebär att verkligheten ses som en individuell, social och kulturell konstruktion, där intresset är inriktat på att studera hur människan uppfattar och tolkar den omgivande verkligheten.¹⁰ Synsättet utgör även motpol till den naturvetenskapliga traditionen där man observerar, registrerar och "mäter" en mer eller mindre given verklighet. Ett kvalitativt synsätt ansågs mer passande för mitt syfte och mina frågeställningar. Ett arbete med motsatt förhållningssätt inom detta område hade dock också kunnat utföras, exempelvis i form av en mätning av exakt hur många som tycker H respektive B. Sådana

---

7 Detta konstateras i förordet till Börjesson & Palmblad (2007), vilken utgörs av åtta olika exempel på diskursanalys.

8 Kapitlet *Byggnaden, biografien och blicken* i Wreder (2005).

9 Börjesson & Palmblad (2007) s. 21.

10 Det kvalitativa perspektivet diskuteras i Kapitel 4 i Backman (1998).

typer av enkätundersökningar finns med på norska och svenska webbsidor som jag har använt som material.¹¹ Att göra en liknande kartläggning hade varit intressant men bedömdes som en för tidskrävande uppgift på kandidatnivå, eftersom jag i sådana fall hade velat ha ett stort antal svar och även undersöka vad man tycker inom flera olika musikstilar för att få ett så heltäckande resultat som möjligt. Målsättningen med denna uppsats är snarare att erhålla ökad kunskap om diskursen kring detta ämne genom att visa vilka åsikter som existerar och försöka se dem på en lite djupare nivå än vad som görs vid en första anblick.

1.3.1. Ramverk

Tillvägagångssättet i denna uppsats kommer att vara diskursanalys med diskursteoretisk ansats. Själva ordet *diskurs* kan på enklaste sätt beskrivas som "ett bestämt sätt att tala om och förstå världen".¹² En grundförutsättning är att så snart språk används, har verklighet konstruerats. Språk betraktas inte som en spegel av verkligheten utan som det som frammanar eller konstituerar vår verklighet. Beroende på den position som intas framträder olika bilder av verkligheten, vilket också kan beskrivas som att tänka genom diskursiva raster. Diskurs är vad som sägs i olika sammanhang, men det kan även vara vad som gör det möjligt att säga det.¹³ Med utgångspunkt från beskrivningen av ordet - ett bestämt sätt att tala om och förstå världen - kan grundfrågan om det finns konsensus kring diskursen ställas. Om inte: på vilka olika sätt talas och berättas det om verkligheten? Vilka versioner kan urskiljas och hur står de i relation till varandra?¹⁴

Diskursanalys kan se ut på olika sätt beroende på teoretisk nivå och vetenskapsteoretisk utgångspunkt. Jag har valt att tänka ganska instrumentellt kring begreppet diskursanalys i bemärkelsen av att använda metoden och de teoretiska begreppen på ett sätt som möjliggör en bra struktur i min analys. Min tolkning av begreppet diskursanalys kändes helt enkelt passande för mitt material, som till största delen består av diskussionsåsikter från internet. Ett nytänkande när det gäller användningen av materialtyper, tillsammans med mediasystemets snabba och omfattande förändring i västvärlden, har lett till en ökad akademisk användning av exempelvis internetsajter, bloggar och samtal på olika platser i samhället (exempelvis ett diskussionsforum på internet). I

---

11 http://forum.studio.se/topic/27184-sager-ni-b-eller-h/page__hl_/h%20eller%20b/samt
<http://www.musikkteori.net/2011/01/25/hva-skal-vi-kalle-denne-tonen/>, hämtade 2015-01-07. Dessutom verkar en mer "kvalitativ" enkätundersökning ha företagits på svenska Wikipedias diskussionsforum.

12 Winther Jørgensen & Phillips (2000) s. 7.

13 Se avsnittet *Vad är diskursanalys - och vad är det inte?* i Börjesson & Palmblad (2007).

14 Se avsnittet *Stora och små diskurser* i Börjesson & Palmblad (2007).

samklang med detta finns ett ifrågasättande av en given kunskaps- eller innehållshierarki för materialtyper, där exempelvis ett myndighetsutlåtande inte kan anses ligga närmare verkligheten än en brevsamling. Inom diskursanalysen kan man bearbeta olika sorters material med samma analytiska redskap, så länge båda typerna av material säger någonting om verkligheten.¹⁵

Inom diskursanalys är det viktigt att använda sig av teoretiskt drivna teman som kan hjälpa till för att en intressant och fruktbar analys ska bli av. En följd av detta är att det inte finns någon extern måttstock som kan avgöra vilken undersökningsdesign som är den rätta. Inte heller finns det någon gräns för när analysen är slutförd, då avsaknaden av en rationalistisk inställning till språket hela tiden öppnar för nya förslag till hur man kan förstå det ena eller det andra. Det blir därmed viktigt att foga in språkets hela repertoar, så som den faktiskt ser ut i aktion. Eftersom inget material är mer autentiskt än det andra, går det att variera och kombinera olika typer av material i analysen.¹⁶ Härav följer att jag har använt mig av både diskussionsinlägg från olika internetforum såväl som internetbloggar, en tidningsartikel och en ljudfil som material. Angående "teoretiskt drivna teman" så kommer jag avsluta analysen med en diskussion kring den koppling till hög- och lågkultur som kan göras utifrån delar av det traditionella temat i analysen. Detta görs med stöd av populärmusikvetenskaplig litteratur.¹⁷ Jag kommer sedan att använda en teori om notskrift av Nicholas Cook för att lyfta in diskursen om H/B/B♭ i ett musikvetenskapligt sammanhang. Notskrift har enligt Nicholas Cook tre olika funktioner. Den första och tydligaste funktionen är att bevara musik i likhet med exempelvis ett fotografi. Den andra funktionen är att kommunicera musik från en person till en annan. Den tredje funktionen med notskrift är mindre tydlig och har att göra med uppfattningen av musik.¹⁸ Med detta vill jag vill visa hur diskursen om H/B/B♭ kan synas i en musikvetenskaplig teori förutom att existera i sig själv.

1.3.2. Analysmodell

Samtligt material som har tagits med i analysen kan ses som utsagor, såsom det tolkas av Michel Foucault och beskrivs av Malin Wreder¹⁹. Med utsaga menas ett självständigt analysobjekt, där ett antal utsagor som rör samma område kan sägas utgöra en diskurs. Detta går ihop med diskursens definition som ett bestämt sätt att tala om en viss företeelse. Utsagorna har sedan, utifrån

---

15 Se avsnittet *Diskursanalys och materialtyper* i Börjesson & Palmblad (2007).

16 Ibid.

17 Delar av *Populärmusikkens historie* (Blokhus & Molde, 2004) samt *Musikliv* (Lilliestam, 2009).

18 Cook (1998) s. 64.

19 Wreder (2007) s. 34.

diskursteorisk ansats, satts ihop i grupper kring olika ämnen som diskursen har bedömts handla om. Diskursen uppfattas här som en fixering av betydelse inom en bestämd domän. Diskursen består av ord som också kan ses som tecken eller utsagor. Tecknen i en diskurs betraktas som moment, vilkas betydelser bestäms av deras relationer till varandra. Vissa tecken blir extra viktiga eftersom de andra tecknen ordnas och får sin betydelse kring dem. Denna viktiga typ av tecken kallas nodalpunkter. Om en nodalpunkt kan tolkas på flera sätt så kallas den för flytande signifikant.²⁰ De flesta utsagor kunde i diskursen om H/B/B_b knytas till något av dessa viktiga tecken, vilka delvis också går ihop.

I analysen av materialet utgick jag från följande två frågor:²¹

- På vilka sätt talas och berättas det om verkligheten?
- Vilka versioner kan urskiljas och hur står de i relation till varandra?

I det praktiska arbetet hade jag stor hjälp av Wreder.²² Sålunda identifierade och listade jag initialt alla tecken som verkade viktiga i diskussionsinlägg och övrigt insamlat material, vilket totalt utgjordes av 245 utsagor. Utifrån de listade tecknen utkristalliserade sig ett antal teman som den sammanlagda diskursen verkade kretsa kring. Det kunde röra sig om återkommande ord eller en underliggande mening som uttrycktes av åsikter från olika personer. Jag bestämde mig till slut för tre teman och två underteman som jag tyckte var viktiga i diskursen om H/B/B_b och beslöt mig för att fokusera på. Dessa sågs som direkt anknutna till den sammanlagda diskursen om vilket alternativ av H/B/B_b som föredras.

Mitt analysmaterial är uppdelat i följande teman:

- (O)logik
- Tradition
- Kommunikation (underteman: pragmatism och internationalism)

Dessa teman identifierades med diskursteoretisk terminologi som nodalpunkter eller flytande signifikanter. Flytande signifikanter kan som sagt ses som mer "omtvistade" tecken medan det råder

---

20 Winther Jørgensen & Philips (2000) s. 33. Se även Wreder (2007).

21 Utifrån de frågor som ställs av Börjesson & Palmblad (2007) s. 13.

22 Kapitel 2 i Börjesson & Palmblad (2007). Detta kapitel utgör dels en sammanfattning av hennes doktorsavhandling samt en metodbeskrivning av diskursanalys med diskursteoretisk ansats.

större konsensus om de tecken som betraktas som nodalpunkter. Efter att ha identifierat ovanstående teman så gick jag igenom samtliga utsagor en gång till och klassificerade dem i varsitt tema. I samband med detta blev det tydligt vilka tecken som inte hörde hemma i något tema utan istället kunde betraktas som enbart moment i diskursen till skillnad från nodalpunkter eller flytande signifikanter. Som ytterligare en nodalpunkt i diskursen hörde de som betraktade frågan om H/B/B♭ som en icke-fråga. Detta utgjorde initialt ett eget analysystema vilket dock togs bort i arbetsprocessen för att istället fokusera på de utsagor som verkligen uttryckte åsikter om vilka tonnamn som är bäst att använda. Det blev även tydligt att många utsagor kunde höra hemma i mer än ett tema och tolkningen var i många fall godtycklig. Genom de utsagor som tas upp i form av citat i analysen kommer det att visa sig hur de olika temana är förbundna med varandra, vilket också är en av de två huvudfrågor som jag har utgått ifrån.

1.4. Material och avgränsningar

Jag började mitt insamlande av material med att göra sökningar i de nätbaserade bibliotekskatalogerna för GUNDA, GUPEA och LIBRIS men där hittade jag inte någon vare sig kvantitativ eller kvalitativ forskning som belyser diskursen om H/B/B♭ eller något annat sökresultat som kunde relateras till mitt ämne. Jag bestämde mig då för att använda mig av icke-akademiskt material som gick att hitta på internet. Detta utgör också en naturlig avgränsning av ämnet. Internet är en arena där väldigt många befinner sig varje dag och fastän mycket av det material jag har använt mig av är ett antal år gammalt innebär det inte att det inte läses av människor i dagsläget. Det är inte alla som är aktiva på forum genom att skriva inlägg. Enligt Statistiska Centralbyrån använde tre fjärdedelar av Sveriges befolkning i åldern 16-85 år internet dagligen under 2013.²³

Sökning efter analysmaterial gjordes på enklaste sätt: i den internetbaserade sökmotorn Google. Sökningen gjordes på svenska eftersom det sammanföll bättre med mitt syfte än en engelsk sökning. Sökorden "tonen B" och "tonen H" användes, dels var för sig och dels i kombination som "H eller B" och "H eller B musikteori". Samma sökord användes initialt på GUNDA, GUPEA och LIBRIS utan resultat. Vid en sökning på Google dyker det dock upp länkar till olika diskussionsforum eller bloggar som tar upp detta ämne och följaktligen utgör mitt material. Flera av de sidor som förekommer kunde även hittas utifrån referenslistan på svenska Wikipedias sida som

---

²³ Statistiska Centralbyrån (2014) s. 9.

tar upp tonnamnen och dess historia.²⁴ Sökningar med ovan nämnda sökord ger tusentals träffar på Google, men efter granskning av länkarna blev det tydligt att det oftast bara rörde sig om de tiotal första länkarna som verkligen kunde relateras till mitt ämne. I stort sett samma länkar dök upp med de sökord som användes.

De webbsidor som har använts är från Sverige men även Norge eftersom flera webbsidor om detta ämne var på norska och innehöll intressanta diskussioner som bedömdes relevanta för mitt syfte. Jag har även använt mig av webbsidor på danska. Tidsavgränsningen för mitt material är 2000-talet, vilket föll sig naturligt eftersom det i princip var från denna period som jag hittade material överhuvudtaget. En annan avgränsning som gjordes var att inte fördjupa mig i skillnaden på tal- och skriftspråk²⁵, vilket verkar vara ett förekommande fenomen utifrån en del material som jag har hittat och som med diskursteoretisk terminologi kan sägas utgöra ytterligare moment i den sammanlagda diskursen om H/B/B $\downarrow$. Hit hör också teorier om hur tonen H egentligen uppkom.

Mitt analysmaterial utgörs således av artiklar, blogginlägg och diskussionsinlägg från internet. Dessutom har en ljudfil från Sveriges Radio använts. Exempel på webbsidor med diskussionsforum där jag har hämtat information är Flashback Forum, Studio Forum och Wikipedia (observera att endast analysinformation har tagits därifrån och inte faktauppgifter i exempelvis den historiska bakgrunden).²⁶ I arbetsprocessen funderade jag på att analysera varje forum var för sig men valde att avstå. Det berodde dels på att materialet som hittades på vissa forum inte bedömdes som tillräckligt stort för enskild analys, dels på att det fanns en tendens på varje forum att de flesta verkade vara av en bestämd åsikt, som då kunde ses som norm inom respektive forum. Om varje forum skulle behandlas var för sig skulle följderna i min uppsats kunna ha blivit att systemet B/B $\downarrow$ hade fått mer uppmärksamhet och kanske därmed bedömts som "bättre", vilket som tidigare nämnts ej är syftet med detta arbete. Därför har samtliga utsagor behandlats tillsammans, vilket också placerar dem på samma nivå. Detta synsätt eliminerar även möjligheten att favorisera något forum.

Att placera allt material på samma nivå är byggt på den diskursanalytiska ansats som jag utgått ifrån.²⁷ Här är ju skillnaden på olika typer av källor - exempelvis en statlig offentlig utredning ställd

---

24 [http://sv.wikipedia.org/wiki/Ton_\(ljud\)](http://sv.wikipedia.org/wiki/Ton_(ljud)) hämtad 2015-01-07.

25 Detta yttrar sig oftast genom att skriva B $\downarrow$ men uttala det som "B". Att uttala B $\downarrow$ som "bebe" är ett annat förekommande fenomen.

26 Intresserade läsare kan med fördel besöka dessa diskussionsforum för mera specifika vinklingar och synsätt i denna fråga. Länkar till de forum som förekommer i analysen finns tillgängliga i referenslistan.

27 Se exempelvis avsnittet *Diskursanalys och materialtyper* i Börjesson & Palmblad (2007).

mot en artikel i en veckotidning - inte särskilt intressant eller viktig, utan det väsentliga är att båda typerna av material gör anspråk på att säga något om verkligheten. Detta synsätt var en starkt bidragande faktor till valet att använda mig av diskursanalys som metod för denna uppsats. Grundkriteriet för att inkluderas som analysmaterial var, som tidigare nämnts, att ett inlägg skulle kunna tolkas som en åsikt eller utsaga i diskursanalytisk mening, genom att säga något om verkligheten. Det skulle uttryckas en åsikt om H, B eller B_b samt en motivering, för att materialet skulle kunna klassificeras och sedan analyseras. De utsagor som finns med i analysen är de som ansågs mest representativa för varje tema. Då många utsagor uttryckte ungefär samma sak bedömdes det inte som speciellt givande att citera samtliga.

I likhet med exempelvis *A History of Western Music*²⁸ kommer notnamnen att anges med versaler. Detta förekommer inte i alla källor jag har använt men bidrar enligt mig till störst tydlighet. Vissa termer kommer i viss mån att ges en lexikalisk definition enligt Svenska Akademiens Ordlista. Det kan även tilläggas att citaten som förekommer i analysen är återgivna i sin ursprungliga form. Inga stavfel eller övrig grammatik har korrigerats. Detta hade tagit utsagorna längre bort från den verklighet som de utgör och möjligen placerat dem annorlunda i det diskursiva nätet. Att foga in språkets hela repertoar så som den faktiskt ser ut i aktion har funnits med som bakomliggande tanke.²⁹

1.5. Etiska överväganden

Mycket diskussionsåsikter från olika webbforum används i denna uppsats. Dessa är skrivna av enskilda privatpersoner. Jag har reflekterat över rimligheten i att använda deras åsikter och sätt att uttrycka sig för att jag ska uppnå syftet med mitt arbete. På de forum som det förekommer inlägg ifrån skriver man under användarnamn/pseudonym och därför känns identiteten delvis skyddad i den mån det är nödvändigt i detta ämne. Författarna till en av de kandidatuppsatser som tas upp under Tidigare forskning anser att det inte är etiskt försvarbart att publicera de användarnamn som har tagits del av i uppsatsarbetet.³⁰ Samma regelverk verkar inte gälla i en artikel som handlar om Youtube.³¹ Inställningen i denna fråga förefaller således vara individuell men även beroende av det ämne som avhandlas. Mitt ämne får bedömas som hyfsat okontroversiellt men jag har ändå bestämt

---

28 Burkholder, Grout & Palisca (2014).

29 Börjesson & Palmblad (2007) s.19.

30 Berntsson & Druid (2014) s. 36.

31 Hyltén-Cavallius (2009). Denna artikel skriver ut användarnamnen på de personers åsikter som tas upp.

mig för att inte återge användarnamn utan endast forumnamn. Detta alternativ innebär att jag visar var informationen kommer ifrån utan att samtidigt skylta med personers användarnamn i onödan. Jag har enbart använt mig av offentliga forum och risken för att någon ska börja försöka spåra personer utifrån de forumnamn jag har angivit är bedömd som mycket låg. För övrigt kan vissa av inläggen som har analyserats säkert upplevas som onödigt kritiskt granskade men det är i så fall texten i sig som jag är kritisk mot och inte personerna bakom den. Texterna utgör som tidigare nämnts utsagor i diskursen och har analyserats därefter.

1.6. Disposition

Uppsatsens syfte, frågeställningar, teori, metod, material och avgränsningar har redan behandlats. Dessutom har jag gjort etiska överväganden eftersom jag har använt mig av åsikter från privatpersoner. Härnäst kommer en historisk bakgrund om tonnamnen att ges. Den slutar i nutiden och ger därmed en naturlig sammankoppling med uppsatsens analysdel. Analysen kommer att bestå av ett antal utsagor som granskas språkligt och därmed relateras till sitt respektive tema samt relationen till övriga teman. Utläggningar som är relevanta för respektive tema förekommer, i syfte att ge en ökad förståelse. Vissa delar av analysen kommer även att granskas ur ett kulturellt perspektiv och den sammanlagda diskursen lyfts slutligen in i ett musikvetenskapligt sammanhang genom att anknyta till en teori om notskrift av Nicholas Cook. Vilket går över i en avslutande diskussion.

2. Historisk bakgrund

Bokstavsnotering kan beskrivas som "bruket att använda bokstavstecken för att beteckna bestämda tonplatser i ett tonhöjdsförråd".³² Den västerländska bokstavsnoteringen ska tidigast finnas belagd från den grekiska antiken ca 200 f.Kr. och medeltidens bokstavsnotering anses ha rötter i denna grekiska praxis.³³ I en transkription av det berömda antika grekiska musikstycket *Seikilos minnestavla* (troligen år 0-100) finns bokstavsnotering angiven med det grekiska alfabetet.³⁴ Den latinska bokstavsnoteringen verkar ha införts under medeltiden. Olika system prövades, vilka till att börja med bestod av alfabetets bokstäver från A till P men under 900-talet stannade man vid att oktavvis upprepa bokstavsföljden A-G för att beteckna tonplatserna i det diatoniska grundsystemet. Detta beteckningssystem etablerades under 1000-talet och sammankopplingen mellan tonplatser inom diatonik och alfabetets första sju bokstäver lever fortfarande kvar i våra västerländska alfabetiska tonnamn.³⁵ En diatonisk skala innebär en skala med fem heltoner och två halvtoner, där halvtonerna är separerade av två eller tre heltoner. En prototyp till den diatoniska skalan kan synas i det antika grekiska musiksyste­met, vilken även lär ha använts av babylonierna.³⁶ Den uppåtstigande diatoniska skalan fick sitt namn efter det latinska alfabetets första bokstäver, vilket är synonymt med vad som brukar kallas stamtonerna: A, B, C, D, E, F, G.³⁷

Det verkar som att tonen B behövde delas upp till följd av införandet av hexakord. Detta skedde också under medeltiden, någon generation efter den italienska munken Guido av Arezzo (ca 991-efter 1033). Ett hexakord består av ett sextonigt urval ur den diatoniska grundskalan med heltonsteg mellan varje ton förutom mellan ton tre och fyra där det endast är ett halvtonsteg. Det fanns tre hexakord som utgick från tonerna C, F och G. För att bibehålla ett halvt tonsteg mellan den tredje och den fjärde tonen så var man tvungen att sänka tonen B ett halvt tonsteg i det hexakord som utgick ifrån F.³⁸ Den sänkta formen av tonen B kom att kallas B rotundum eller B molle medan den oförändrade tonen kallades B quadratum eller B durum.³⁹ F-hexakordets halvtonssänkta B fick ett runt tecken medan det oförändrade B:et i G-hexakordet fick en fyrkantig symbol,⁴⁰ vilka

32 Sohlmans musiklexikon (1975) s. 534.

33 Ibid.

34 Burkholder, Grout & Palisca (2014) s. 18.

35 Sohlmans musiklexikon (1975) s. 534.

36 Burkholder, Grout & Palisca (2014) s. 16.

37 Klingfors (2010) s. 8, Brodin (1985) s. 5.

38 Burkholder, Grout & Palisca (2014) s. 43.

39 Sohlmans musiklexikon (1975) s. 249, Brodin (1985) s. 25.

40

utvecklades till våra symboler för tonhöjning, -sänkning eller -återställning.⁴¹ Detta påstående får stöd av den polsk-amerikanska musikvetaren och professorn Karol Berger, som anser att den ursprungliga formen för "the square B" (♭) var samma fyrkantiga tecken som tonen B först fick när den delades upp till följd av införandet av hexakord. Höjningstecknet # uppkom i sin tur som en följd av ett spegelvänt ♯ under 1300-talet.⁴² Deras ursprungliga syfte var dock att visa om B skulle tolkas som oförändrad ton (som i G-hexakordet) eller sänkt ett halvt tonsteg (som i F-hexakordet).⁴³

Klyvningen av tonen B förefaller alltså ha gett den germanska tonen H dess placering i form av oförändrat B. Jag har dock inte hittat någon exakt uppgift på när eller hur bokstavsnoteringen H uppkom och fenomenet blandas dessutom ihop med uppkomsten av förtecken (♭, ♯ och #) så det är svårt att veta exakt hur förändringen såg ut. *Sohlmans musiklexikon* anger att den kantiga formen på B quadratum "förändrades till ett h, medan den förra [med vilken avses B rotundum] behöll beteckningen B."⁴⁴ Det framkommer dock inte när eller var denna förändring ägde rum. *Musikordboken* anger på åtminstone två ställen att tonen H uppkom på 1500-talet, då även tonen C fick sin nuvarande centrala ställning.⁴⁵ *Sohlmans Musiklexikon* har beskrivits som riksligare på musikområdet.⁴⁶ På de webbforum som jag har hämtat mitt material ifrån finns det flera andra teorier till uppkomsten av tonnamnet H. En historia som ofta förekommer är att H:et skulle ha uppkommit genom ett skrivfel, förmodligen av tyska munkar under kopierandet av noter. Det finns även mer avancerade utlägg som att tonen H uppkom som en genväg i utvecklingen av den liksvävande tempereringen som vi använder idag. En annan teori är att den helt enkelt infördes för att inte förväxla tonen B med förtecknet ♭. Det existerar således ett antal myter och teorier kring uppkomsten av tonnamnet H, men ingen av dem som jag har hittat refererar till någon tydlig källa. Bytet av B till H och B♭ till B verkar dock ha skett i Tyskland eftersom det har blivit etablerat som den germanska traditionen, vilken även spreds till Skandinavien och Östeuropa. De traditionella svenska (och nordiska) tonnamnen är således: A, H, C, D, E, F, G.⁴⁷ B innebär ett H som är sänkt ett halvt tonsteg.⁴⁸

---

41 Burkholder, Grout & Palisca (2014) s. 43.

42 Avsnittet *The square b and the diesis (#)* under Del 1 i Berger (1987).

43 Burkholder, Grout & Palisca (2014) s. 43.

44 Sohlmans musiklexikon (1975) s. 249.

45 Tas upp under uppslagsorden *a* och *b* i Brodin (1985).

46 Nilsson (2010). Dessutom rekommenderas *Musikordboken*, Nationalencyklopedin och Bonniers lexikon som komplettering till den historiska förklaringen av tonnamnen. De två förstnämnda bedömdes relevanta att inkludera i denna historiska bakgrund. *A History of Western Music* av Burkholder, Grout & Palisca (2014) tar till följd av sitt amerikanska ursprung inte upp tonnamnet H överhuvudtaget (!).

47 Brodin (1985) s. 277.

48 Sohlmans musiklexikon (1975) s. 249.

Tonnamnet H infördes aldrig i den engelska bokstavsnoteringen där man fortsatte kalla B för B och ett halvtönssänkt B för B $\flat$. Detta är idag känt som den anglosaxiska traditionen och är följaktligen det engelskspråkiga sättet att notera. Samma system används även i Nederländerna.⁴⁹ I de romanska språken utgår tonnamnen istället ifrån stavelser för de sex första tonerna i en diatonisk skala, vilket infördes av Guido av Arezzo - *ut, re, mi, fa, sol, la*. På spanska och italienska har man dock bytt ut *ut* mot *do* och lagt till *si* ovanför *la* med en helt tonsteg emellan, vilket motsvaras av tonen H i germansk tradition och B i anglosaxisk tradition. De traditionella spanska och italienska tonnamnen är således *do, re, mi, fa, sol, la, si* och de franska tonnamnen är *ut, ré, mi, fa, sol, la, si*.⁵⁰

Utifrån mitt insamlade material har det framkommit att det skedde en förändring till det anglosaxiska systemet i mitten av 1990-talet vid musikhögskolorna i Sverige då man började lära ut B och B $\flat$ istället för H och B. Något gemensamt beslut verkar dock aldrig ha tagits.⁵¹ På Högskolan för scen och musik (Göteborgs universitet) användes 2013 *Praktisk Musikteori* av Gunno Klingfors i undervisning av Musikteori på grundnivå, vilken använder sig av B och B $\flat$ och i första hand existerar i digitalformat. I uppsatsens inledning konstaterades att samma litteratur även används inom musikvetenskap på Göteborgs universitet. Det verkar dock fortfarande förekomma tryckta läromedel för musikteori som använder sig av H/B och många som fick sin utbildning innan 90-talet använder troligen det germanska systemet. Som en kompromiss förekommer även en tredje variant där man använder tonnamnen H och B $\flat$, exempelvis på svenska Wikipedia. Det finns alltså tre olika system med tonnamn i Sverige - H/B, B/B $\flat$ och H/B $\flat$ - vilket utgör den diskurs som nu ska analyseras.

---

49 <http://www.dolmetsch.com/musictheory9.htm> hämtad 2014-11-27.

50 Brodin (1985), s. 277.

51 Kerstin Nilsson/Högskolan för scen och musik i Göteborg, personlig kommunikation 2014-11-27.

3. Analys

Kapitlet kommer att delas upp i mindre bitar utifrån den analysmodell som presenterades under Teori och Metod. I detta avsnitt gavs en kort introduktion till diskursteoretisk terminologi som för tydlighetens skull ska upprepas här. De olika diskussionsinläggen och artiklarna som utgjorde mitt material tolkades som tecken eller utsagor. Vissa tecken blir till nodalpunkter eller flytande signifikanter genom att utgöra knutpunkter för övriga tecken. En nodalpunkt har en fixerad plats i diskursen medan man pratar om flytande signifikanter på olika sätt. Dessa utgörs av mina tre huvudteman och två underteman, vilka sammanlagt utgör en gemensam diskurs om tonnamnen H/B/B♭. De olika temana utgör olika sätt att tala om verkligheten, vilka samtidigt står i relation till varandra. Detta har beskrivits som ett fisknät där varje teckens betydelse i diskursen fixeras genom att skilja sig från varandra på bestämda sätt.⁵²

3.1. (O)logik

Temat om (o)logik var det vanligaste som i någon form dök upp i de olika utsagorna, antingen som argument för B/B♭ eller motargument för H/B. Logik tolkas här i första hand som något med *följdriktighet* men även betydelsen *läran om det riktiga tänkandet* är värd att förhålla sig till.⁵³ Följdriktigheten illustreras i detta sammanhang med det latinska alfabetet för att skapa en logisk tonföljd. Exakt vad som uppfattas som logiskt verkar ibland vara en subjektiv fråga även om alfabetologiken dominerar. B ligger efter A i alfabetet och därför anses det bättre att använda denna bokstav som tonnamn. Detta ses ofta som skäl nog för att använda det anglosaxiska systemet.

B og bess er logisk. Utgangspunktet for navnene er alfabetet, og da er det pedagogisk fornuftig å si a-b-c-d-e-f-g.⁵⁴

Ofta kopplas det logiska som i ovanstående utsaga ihop med att det är pedagogiskt, vilket i detta sammanhang kan relateras till det senare kommande temat om kommunikation. Under förutsättning att man kan det latinska alfabetet så är det en god idé att använda samma system för tonnamnen. Det är vanligt att som i exemplet ovan illustrera tydligheten genom att faktiskt skriva ut alfabetet från A till G. Att H skulle komma efter A bara för att det pratas om musik kan beskrivas med ord som "löjligt" och används gärna som motargument för att använda systemet med H/B.

⁵² Jørgensen & Phillips (2000) s. 33.

⁵³ Bägge definitioner ur Svenska Akademiens Ordlista, 12:e upplagan.

⁵⁴ Användare, Musikkteori.net (2011).

Det stämmer, berättelsen om Munken som skrev fel. Och självklart ska det vara "B". Det säger sig själv..
C,D E F G A H??? Det är som att räkna 1 2 3 5 6⁵⁵

I denna utsaga görs initialt en koppling till diskussionsinlägg som handlar om möjlig orsak till hur tonen H egentligen uppkom, vilket illustrerar att denna myt existerar i nutiden, åtminstone på detta diskussionsforum. Stamtonerna används även i detta inlägg för att illustrera vilket alternativ som är rätt men här tar man istället med tonen H för att visa hur avvikande det ser ut. Detta markeras dels med tre frågetecken för att signalera något högst otänkbart, dels görs en likhet med det arabiska siffersystemet där en siffra medvetet är utelämnad för att illustrera hur "fel" det blir. Båda sätt att använda alfabetet för att illustrera sin ståndpunkt kan kombineras, som i följande utsaga:

BH, fyfan vad dumt... När musikteorin formades så finns det en skala som gick
ABCDEFGABCDEFGABC... alfabetet, superbra! och logiskt (det är a-moll skala)
Men när den kom till sveige så tolkades bokstaven B som H. AHCDEFGAHCDEFGAHC...
nu ser det bara fult ut, och systemet blir ologiskt. I dag så är det många som använder det logiska systemet...
men musikskolan håller på med H ibland.... Det är också ännu dummare.... i det svenska gamla systemet så
skrivs inte sänkt H som Hb (vilket vilken annan ton som helst skulle skrivits som, man lägger till ett litet b
efteråt) istället skrivs det som B... ett sänkt H skrivs som B..... och i det vanliga internationella systemet
skrivs sänkt B som Bb.... Jag är så irriterad och känner för att döda, när jag ser det gamla svenska systemet....
ser man en "tab" på nätet där B används så vet man inte om det om det är B i det korrekta systemet eller sänkt
B :-(i det gamla svenska ful-systemet.⁵⁶

Denna utsaga knyter dessutom an till ytterligare teman i den sammanlagda diskursen. Den börjar med en nedsättande kommentar om det germanska systemet. Sedan görs en historisk tillbakablick som konstaterar att tonen B faktiskt kom före tonen H vilket ses som positivt, troligtvis på grund av den alfabetslogik som redan har beskrivits. Den historiska tillbakablick kan kopplas till kommande tema om traditioner, men inte på det vanligaste sättet där systemet med H/B beskrivs som det historiskt korrekta. Logikprincipen illustreras även här med alfabetets toner med start från A och med upprepning drygt två gånger för att visa på ett cykliskt system. Skillnaden mellan tonen H och B illustreras sedan med samma rad bokstäver men med B utbytt till H. Här tillåts alltså läsaren göra en jämförande granskning av båda systemen, men det är underförstått att det första alternativet är det bästa att använda. Förutom att H benämns som ologiskt tas det även upp en estetisk innebörd i detta sammanhang, nämligen att systemet faktiskt ser fult ut. Sedan görs en utveckling i det ologiska med att använda H/B-systemet. Man konstaterar här att ytterligare ett

55 Användare, Studio Forum (2005).

56 Användare, Flashback Forum (2008).

system bryts i form av användandet av förtecken. H borde enligt ett konsekvent system skrivas H $\flat$ eftersom det förekommer i samband med varje annan bokstav men man använder sig nu istället av bokstaven B som alltså representerar en sänkt ton utan att ha några förtecken överhuvudtaget. Det kan anas en åsikt att det huvudsakliga problemet ligger i att man inte är konsekvent i användandet av $\flat$ -tecken och att det i förlängningen inte hade varit lika illa om det hade hetat H $\flat$ istället för B. Detta kan i sin tur kopplas samman med förklaringen av ordet logik som något med följdriktighet, vilken blir tydligare vid ett konsekvent användande av förtecken. Följden av ett H $\flat$ blir åtminstone att det är samma bokstav som används, även om det alfabetsmässigt sett fortfarande är "fel".

Det kan alltså bli problem med logiken på två olika plan. I diskursen kopplas det logiska med att använda B/B $\flat$ samman dels med att det bygger på det latinska alfabetet och dels att systemet för höjning och sänkning blir likadant för alla toner. I senaste utsagan verkar det största problemet med att använda H/B vara att man inte är konsekvent med användandet av förtecken, vilket beskrivs som "ännu dummare" än att alfabetföljden inte är konsekvent. I slutet av utsagan kan det konstateras att diskussionen om H/B/B $\flat$ rör upp starka känslor då användaren blir så irriterad att hen "känner för att döda" när det germanska systemet används. I utsagan finns också ett visst tänkande kring auktoriteter, vilket har anknytning till och återkommer i det traditionella temat. Påståendet att "musikskolan håller på med H ibland" markerar ett avstånd till något annat och mer specifikt till begreppet musikskolan, som här kopplas ihop med något auktoritärt och möjligtvis bättre vetande, som man i detta fall vill ta avstånd ifrån. Att användaren tar upp tabulatur från internet kan ses som ett tecken på att hen vill se sig själv som en del av en annan musikkultur och utgör en första koppling till det internationella tema som dyker upp längre fram i analysen. Distinktionen till "musikskolan" kan även ses som en uppdelning mellan hög- och lågkultur, vilket också kommer att tas upp senare i uppsatsen.

Ett återgång till det logiska temat visar i kommande utsaga att ordet även kan användas som motargument för B/B $\flat$. Det logiska tolkas här som följdriktighet i olika etablerade traditioner:

De har försökt anpassa svenskan till engelska och snickrat ihop en terminologi, där engelska och svenska principer blandas på ett ologiskt sätt, så att tonen h kallas "B" liksom på engelska, men b kallas "Bess", som ju inte förekommer i något anglosaxiskt system.⁵⁷

---

57 Nilsson (2010).

Att systemet B/B♭ också kan beskrivas som ologiskt är ett tecken på att logiktemat, diskursteoretiskt sett, ska betraktas som en flytande signifikant. I denna utsaga är det dock inte tonnamnen i sig som beskrivs som ologiska, utan sättet att blanda ihop två principer. Att systemet med att lägga till -ess efter varje sänkt ton bedöms som konsekvent i andra utsagor, verkar inte spela någon roll i detta sammanhang. I jämförelse med tidigare inlägg blir det här tydligt att man tolkar mönster i notskriften på olika sätt, vilket kommer att utvecklas och diskuteras vidare i slutet av analysen. Ytterligare nackdelar med att använda B/B♭ beskrivs i följande utsaga:

Etter mitt skjønn er så godt som alle aspekter ved standard notasjon fryktelig inkonsekvente og tvetydige (det finnes f.eks. en alternativ kromatisk notasjon der hver tonehøyde har sin egne plass, som faktisk er riktig grei å lese — ikke ett eneste fortegn!). Skal vi likevel bruke dette gamle, upraktiske og krøkkete notasjonssystemet vi er belemret med, synes jeg vi likegodt kan ta inn over oss tradisjonen slik den er gitt oss, om vi så liker den eller ei.⁵⁸

Att notera på västerländskt sätt uttrycks här som att det är en dålig idé i sig, oavsett om man använder sig av H/B eller B/B♭. Ska man utgå ifrån att göra notsystemet så logiskt som möjligt, så är det enligt denna användare bättre att införa den alternativa kromatiska notationen, kanske som ett global standard för västerländsk notation. Denna utläggning frångår ämnet en smula, men tar fasta på följdriktighet som definition av logik. Att ha ett system som är logiskt i jämförelse med alfabetet blir i detta fall sekundärt eftersom systemet i sig är inkonsekvent och tvetydigt. Därför bedöms det här som en bättre idé att trots allt använda sig av H/B.

Härnäst tas den andra definitionen av logik upp. Logik gavs i början av detta tema den lexikala definitionen *läran om det riktiga tänkandet* vilket följande utsaga kan ses som ett exempel på:

B och Bb är ju det korrekta. sa H och B när jag var mindre men sedan skärpte jag mig :P⁵⁹

Här motiveras B/B♭ inte med att det är följdriktigt genom att bygga på alfabetet eller använda samma typ av system för höjning och sänkning, utan helt enkelt bara genom att beskrivas som "det korrekta". För att ta till sig det riktiga tänkandet krävdes i detta fall att användaren skärpte sig och bröt med sina gamla vanor att använda H/B. Att använda det logiska alternativet som det enda rätta och riktiga sättet att tänka illustreras tydligt även i kommande utsaga, där man dessutom påminner

---

58 Användare, Musikkteori.net (2011).

59 Användare, Studio Forum (2006).

om alfabetets uppbyggnad i form av en fråga för att markera just varför det är så självklart med B istället för H. Man poängterar även systemet med höjningar och sänkningar och utsagan kan därmed ses som den som tar upp flest delar av logik som det tolkas i denna diskurs.

Svårt med alfabetet eller? Det heter a-b-c-d-e-f-g. PUNKT! En sänkt ton (b-förtecken) får tillägget -ess medans en höjd ton (#-förtecken) får tillägget -iss.⁶⁰

Sammanfattningsvis verkar logik ges lite olika betydelser för olika personer. Författarna av utsagorna verkar tycka att logik i första hand är att hålla sig till ett visst system som man känner igen genom det latinska alfabetet, samt att detta system är konsekvent. Det sistnämnda yttrar sig genom att använda samma typ av system vid höjningar och sänkningar av toner (i diskussionen om H eller B är det i regel bara sänkningen -ess som blir aktuell att ta upp). Dessa ses ofta som skäl nog för att använda sig av systemet B/B $\flat$. Intressant i sammanhanget är att ämnet logik även kan beskrivas som en form av övertalning.⁶¹ Vi försöker övertyga andra om att saker är på ett visst sätt genom att ge anledningar till rådande tillstånd. Logik kan i den meningen tolkas som vad som räknas som en god anledning för något, samt varför. Detta har att göra med premisser och slutledningar samt huruvida dessa är deduktivt giltiga eller inte.⁶² I fallet med diskussionen om H/B/B $\flat$ så är det självklart att eftersom alfabetet har ordningsföljden A, B, C så borde även tonnamnen heta så, istället för A, H, C. Att ge detta som anledning till att döpa tonnamnen på ett visst sätt verkar dock inte vara tillräckligt övertygande för vissa och systemet beskrivs faktiskt även som ologiskt. Man hittar istället anledningar till att använda sig av systemet H/B och dessa uppfattas som mer logiska i vissa utsagor. Det går därför inte att betrakta logik som en nodalpunkt i diskursen om H/B/B $\flat$ utan den måste ses som en flytande signifikant eftersom begreppet logik verkar kunna tolkas på olika sätt. För övrigt kan det även konstateras att ingen utsaga hittades, där alternativet att använda H/B $\flat$ kopplades ihop med logik i någon form. En återgång till Svenska Akademiens definition av ordet visar att det i första hand ska tolkas som något med följdriktighet i denna diskurs.

---

60 Användare, Flashback Forum (2008).

61 Kapitel 1 i Priest (2000).

62 Ibid.

3.2. Tradition

En tradition kan beskrivas som en gammal sedvänja.⁶³ Temat om tradition dyker i första hand upp som ett argument för fortsatt användande av systemet H/B men det kan även ses som negativt av de som tycker att systemet med B/B $\flat$ är bättre. Fokus verkar ligga på att poängtera det positiva med att hålla fast vid en tradition. En del av diskursen i detta tema verkar även vara att positionera sig som auktoritet. Detta ord kan beskrivas som en person med anseende för vederhäftighet eller sakkunskap, eller med makt och myndighet.⁶⁴ Begreppet makt har i sin tur en klar koppling till diskursanalys och beskrivningen kändes därmed passande för att fånga det sätt att prata och berätta om verkligheten som stundtals görs inom detta tema.

Konflikten mellan det germanska H/B och det anglosaxiska B/B $\flat$ är förmodligen tydligast synlig i detta tema. Därmed inte sagt att temat om tradition i likhet med temat om logik också ska betraktas som en flytande signifikant. Man har olika uppfattningar om huruvida det traditionella är något som ska hållas fast vid eller inte men liknande uppfattning om vad det traditionella faktiskt innebär. Ur diskursteoretisk synvinkel får det traditionella temat därmed ses som en nodalpunkt i diskursen om H/B/B $\flat$. Det mycket intressanta i detta sammanhang är att det traditionella verkar ha en stark koppling till den klassiska konstmusiken från tiden efter medeltiden, när tonen H redan hade etablerats. Tonen B verkar historiskt sett ha kommit före H och det är lite märkligt att detta knappt tas upp som argument för att använda systemet B/B $\flat$. Kanske beror detta på att det "logiska" argumenten bedöms som så pass tungt vägande att det historiska med tonen B inte tas hänsyn till. En typisk utsaga som tar upp det traditionella temat kan se ut på följande vis:

Vad jag har för mig, var det åtminstone festbenägna studenter som läste fel på "b rotundum" (vårt sänkings-b) och "b quadratum" (vårt återställningstecken). Munkarna skrev "b" fyrkantigt när de ville ha det höga. Men vad fagerlund, vi har sagt "h" och "b" i alla århundraden och det i gott sällskap av den västerländska musikens motor (fram till jazzen åtminstone), det tyska språkområdet. Det är en kulturtradition. Ser man detta b-sharp-och-flattande i sitt sammanhang så är det också del i en modern tradition att göra det svårare för oss att förstå vår egen historia. Okej, jag medger att jag blir knottig av alla svenskar som numera använder sitt modersmål med bara engelskan som ord- och tankemall. Men argumenten har ett visst egenvärde också.⁶⁵

Att använda systemet H/B ses som väletablerat sen obestämd tid tillbaka och ges även en förankring i den västerländska kulturtraditionen. Begreppet "vi" skapar indirekt en åtskillnad mot "dom" som

63 Svenska Akademiens Ordlista, 12:e upplagan.

64 Ibid.

65 Användare, Wikipedia (u.å.).

tycker annorlunda, vilket i detta fall tolkas som det anglosaxiska systemet. Det tyska språkområdet beskrivs som den västerländska musikens "motor" vilket signalerar något drivande och framåtskridande medan det anglosaxiska systemet tar bort vår historiska förankring och anses bryta ner svenska språket genom att fler och fler engelska ord och tankesätt används. Detta tangerar det internationella undertemat och tolkas som att införandet av anglosaxisk terminologi är ett steg i fel riktning då tonnamnet B är ett exempel på något engelskt. Det historiskt etablerade och traditionella ses som viktigt att bevara för att förstå vår egen historia och ordet kulturtradition används för att beskriva fenomenet. I andra fall kan dock bevarandet av det traditionella ses på motsatt sätt, som i följande utsaga:

Det er ikke hare hare å forbolde seg til gamle bistoriske skrivefeil. Det gamle bar ikke livets rett når det fører til halv gode løsninger. Når det åpenbart bar feil forteller det de unge noe om hvordan vi ser på vårt språk. Aksepterer vi feil viser vi en form for ignorans til egen kultur og presisjon. Berre gud. Bimmel og jord. Hihelen er en hok. Stavelse, ordlyd, logikk og mening hør benge på greip. Ja til B og Bess!⁶⁶

Det traditionella ges således låg status, åtminstone i förhållande till ett logiskt användande av alfabetets bokstäver. Utsagan utgör en kritik mot det historiskt etablerade och den är skriven med medvetna utbyten av bokstäverna h och b för att illustrera hur konstigt det kan se ut, på ett liknande sätt till de exempel som togs upp i det logiska temat. På ett diskursanalytiskt plan vill man här lyfta fram det traditionella som något som inte ska tas för givet och som i detta fall måste få ifrågasättas. Det konstateras vidare att systemet H/B är fel, sannolikt på logiska grunder om (o)följdriktighet vilka redan har tagits upp i föregående tema. Att acceptera något som ses som uppenbart fel blir i förlängningen ett sätt att betrakta ett helt språk, vilket ses som ignorant och möjligen nedbrytande för den kultur vi lever i och den precision som kan synas däri. Det är intressant att man blickar tillbaka till det historiska men betraktar uppkomsten av tonen H som ett skrivfel istället för något med ett visst musikhistoriskt värde. Att se det traditionella som något positivt överväger dock i utsagorna. Detta kan som i följande exempel uttryckas med ganska enkla medel:

Själv så säger jag H då det känns traditionellt och "rätt", magkänslan, ni vet.⁶⁷

Det traditionella kopplas här ihop med vad som känns rätt, vilket i sin tur inte förklaras ytterligare. Intrycket i detta fall blir dock att de två orden samverkar för att skapa en känsla av trygghet med ett

---

66 Användare, Musikkteori.net (2011).

67 Användare, Ukulelekommissionens forum (2006).

system som är väletablerat och välfungerande. Att inte kunna förklara saken på ett närmare sätt ges en lite mystisk mening som läsaren dock förväntas förstå genom att kunna relatera till "magkänslan". Utsagor av denna typ i det traditionella temat är dock rätt ovanliga och det är vanligt att motivera det traditionella mer utförligt än med att det "känns rätt". Temat kan kopplas ihop med en form av kunskap och författarna till vissa utsagor verkar vilja positionera sig i en roll som är auktoritär i viss mån, vilket följande utsaga utgör ett exempel på:

Att hitta på nya svenska tonnamn som *bess*, vittnar om okunnighet om notsystemets uppkomst och har ingen som helst historisk förankring.⁶⁸

Det historiska verkar som sagt kopplas till och förankras i en tid då tonnamnet H redan är etablerat. Det är lite tveksamt hur påståendet om "notsystemets uppkomst" ska tolkas, men det är troligt att även detta ska relateras till den tid när man använde sig av det germanska systemet. Frågan om det överhuvudtaget måste finnas en historisk förankring i tonnamnen kan ställas i detta sammanhang och utsagan visar på olika sätt att betrakta vad som är viktigt i notskrift. Den kan också kopplas till nästkommande utsaga som tar upp kanonisering av musik. Med detta begrepp avses här de "klassiska mästerverk" som fått en speciell ställning i vår moderna tid. Fenomenet tog sin början strax efter Ludwig van Beethovens död 1827 och kan kopplas samman med det metaforiska begreppet "musikaliskt museum". Under samma tidsperiod började även den musik som Johann Sebastian Bach skrivit, att återuppväckas och ges samma typ av tidlösa status som exempelvis den av Beethoven.⁶⁹ Detta blir intressant i diskursen om H/B/B♭. Följande utsaga illustrerar det kanoniserande synsätt som kan förekomma i betraktandet av den klassiska musiken:

Er man slet ikke klar over at den tyske munks misforståelse var en guddommelig gave til menneskeheden? Gaven hedder Johann Sebastian Bach! Tonen h skulle gøre det muligt for Bach at skrive sit eget efternavn. Det allersidste tema i den ufuldendte kvadrupelfuga i "Kunst der Fuge" blev hans tonende navnetegning, hans testamente: Kender man til den tyske violinist og musikforsker Helga Thoenes omfattende forskning i tilknytning til Bachs soloværker for violin? Hendes epokale opdagelse er, at Bach i sine tre sonater for violin (i g-mol, a-mol og C-dur) samt chaconnen fra partitaen i d-mol bygger på gematrien, et talalfabet, der er knyttet til den middelalderlige jødiske kabbala. I gematrien konverteres bogstaver til tal, svarende til alfabetets rækkefølge: A=1, B=2, C=3, H=8 osv. Ord- eller navnedannelsen sker gennem addering af de pågældende bogstavers tal. Dette indebærer, at navnet BACH i gematriens forstand er ensbetydende med tallet 14. Møntet på Bachs fuldstændige navn JOHANN (=58) SEBASTIAN (=86) BACH (=14) bliver det til tallet 158. En logisk konsekvens heraf er, at også tonenavnene inddrages i den gematriske procedure. Tonen h svarer således

68 Användare, Wikipedia (u.å.).

69 Se kapitel 2 i Cook (1998).

til 8, mens tonen fis svarer til 33 (F=6, I=9, S=18). Ser man nu på sluttakten i g-mol sonatens fuga, så viser det sig, at summen på alle nodenavne i denne takt i gematriens forstand udgør 158, hvilket er Johann Sebastian Bachs skjulte signatur! Alt dette bevirket gennem eksistensen af tonen h som medvirkende faktor! Hokuspokus? Der henvises til Helga Thoenes dokumentationer, der omfatter et overflødigehorn af åbenbaringer i det Bachske univers. (...) Der er ingen grund til at afskaffe tonen h, fordi den ikke mindst er knyttet til miraklet Bach. Man fristes til at sige: Likvidering af tonen h er det samme som at likvidere Bach.⁷⁰

Man börjar med att hänvisa till den myt som tidigare har tagits upp om att uppkomsten av tonen H skulle ha berott på ett skrivfel av en munk i Tyskland. Det framkommer inte riktigt om författaren själv tror på denna historia eller om den bara har tagits med för att ge lite mer spänning och mystik åt sammanhanget. Att det var just en munk som skrev fel kan sedan kopplas ihop med att tonen H beskrivs som en "gudomlig gåva till mänskligheten", vilket signalerar något som står över vår vardagliga värld. Bach ses som gudagåvan och tonen H får betydelse enbart i roll av att vara en del av hans namn. Det ges sedan ett exempel på forskning kring Bachs musik där bokstäver och siffror kopplas samman och vissa intressanta mönster och sammanträffanden hittas i musiken. Tonnamnet H spelar här en avgörande roll eftersom det möjliggör att koppla ihop Bachs namn med ett av hans verk. Att hitta dolda mönster i musik kan relateras till så kallad Schenkeranalys, vilket av Nicholas Cook beskrivs som en apologetisk disciplin genom att försvara en högt värdesatt repertoar. Denna typ av analys frågar inte vilket värde musiken har, utan förutsätter att den västerländska konstmusiken redan är av högre värde än annan musik, genom att försöka hitta underliggande mönster och strukturer i musiken för att på så sätt demonstrera dess värde. Dessa dolda mönster går att hitta i all "stor" musik, förutsatt att man gräver tillräckligt djupt.⁷¹

Att tonen H kan knytas till Bach ses således som ett viktigt skäl till att behålla detta tonnamn och man åstadkommer en drastisk slutkläm genom att likställa borttagning av tonnamnet H med någon sorts avrättning av Bach. Att behålla tonnamnet H motiveras alltså här med stöd av den klassiska kanonisering som Bach utgör en del av. Om H ersattes av B skulle inte detta mönster kunna hittas och därmed ta bort något som befäster genialiteten i den klassiska musiken. Den klassiska kanoniseringen tar alltså inte hänsyn till alfabetets följdriktighet eller ett system som används av så många som möjligt, åtminstone inte i detta exempel. Man ser dock en "logisk konsekvens" i det nummer som tas fram med hjälp av det talalfabet som hör samman med Kabbala, vilket är en esoterisk tolkning av judendomen som även har beskrivits som ett system för högre magi.⁷²

70 Dansk Organist og Kantor Samfund (2011).

71 Kapitel 4 i Cook (1998).

72 Arlebrand (2002) s. 47. Esoterik kan utifrån samma källa beskrivas som något närbesläktat med ockultism genom att

Sammantaget utgör den utsaga som har tagits upp en mycket intressant del av diskursen om H/B/B $\flat$ och är ingalunda det enda exemplet som använder klassiska kompositörer för att behålla systemet med H/B. Det kan även kombineras med ett mer övergripande konservativt synsätt på det historiskt etablerade:

Man kan inte radera ut flera seklers kulturhistoria. De som ivrar för "Bess och B" har den historiska verkligheten emot sig. En "internationell standard" finns inte. Mängder av litteratur, verktyglar och bibliotekskataloger kommer inte att ändras och skrivas om. Naturligtvis går Bachs h-mollmessa och Schuberts ofullbordade symfoni fortfarande i h-moll. Det är mycket inom musiken förutom tonarter och kompositioner, som man inte gärna kan byta namn på, såsom B-trumpeter och B-klarinetter, 12-tacters blues i B, h-foten på tvårflöjter. När J. S. Bach komponerade musik över bokstäverna i sitt namn tänkte han naturligtvis inte "Bess-A-C-B". Han använde tonerna B-A-C-H, likadant gjorde Anton Webern. (...) Dmitrij Sjostakovitj tonsatte signaturen "D. Sch." (med tysk stavning) med tonerna D-Ess-C-H, han tänkte inte "D-Eb-C-B".⁷³

Det är tydligt att ordet "kulturhistoria" till stor del avser den västerländska konstmusik som kanonbildningen har centrerats kring. I egenskap av dess existens blir det fel att införa det anglosaxiska systemet eftersom H/B bland annat finns representerat i den komponeringsprocess som verkar ha använts i vissa fall. Dessutom är det germanska systemet redan så etablerat i verktyglar och instrumentsystem att det blir alldeles för mycket arbete att försöka ändra det. Bach tas åter upp som exempel för att behålla tonnamnet H och övriga kompositörer som nämns - Franz Schubert, Anton Webern och Dmitrij Sjostakovitj - kan också ses som "klassiska". Att bibehålla det historiska arvet tolkas även här som något viktigare än ett följdriktigt system, och att ta upp exempel från respektive kompositörs namn visar att de bör ses som något speciellt. Det är inte fråga om musiken är fantastisk utan snarare på vilket sätt den är det. Sättet att hitta mönster i musiken i stil med Cooks tolkning av Schenkeranalys känns alltså igen från föregående inlägg. Skulle man ta bort tonen H så skulle inte samma kopplingar kunna göras.

---

representera läran om det fördolda eller hemliga, det vill säga en kunskap som inte är menad för det offentliga livet. Detta ämne var för mig mycket oväntat att finna i diskursen om H/B/B $\flat$ men blir intressant då även en del av Schenkeranalysen verkar gå ut på att hitta det som är "dolt" i musiken.

73 Nilsson (2010).

3.3. Kommunikation

Ordet kommunikation kan bland annat beskrivas som en typ av förbindelse eller kontakt mellan människor samt överföring av information.⁷⁴ Temat om kommunikation utgör ytterligare en nodalpunkt i den sammanlagda diskursen om H/B/B $\flat$. Man vill kunna kommunicera på ett så enkelt och smidigt sätt som möjligt och verkar överens om vad god kommunikation innebär, vilket i många utsagor yttrar sig genom att man vill undvika missförstånd. Det viktiga i detta tema blir att kunna förstås av så många som möjligt. Alternativet med att använda en kompromisslösning i form av systemet H/B $\flat$ får därmed ett starkt fäste eftersom det är en pragmatisk lösning som syftar till just god kommunikation men inte behöver ta ställning till logisk följdriktighet eller bevarande av ett kulturhistoriskt arv. Följande utsaga är representativ för tankesättet:

Vi kan komma överens om, att i den här gruppen så är det mest B och B $\flat$, då... då måste jag använda dem orden för att det är liksom språket, jag vill ut med ett annat budskap, det vill säga att förstå musiken, och då måste jag använda dem ord som studenterna förstår. Det handlar om pedagogik, det handlar om att kommunicera med varandra.⁷⁵

Temat om kommunikation är således inte lika bundet av att det måste vara ett visst system, så länge det är ett system som fungerar bra i sitt sammanhang. I ovanstående exempel signalerar ordvalet "komma överens om" att man kan ha hört sig för och kommit fram till någon sorts majoritetsbeslut i frågan om vilka tonnamn som flest förstår. I detta fall verkar B och B $\flat$ ha varit det system som flest känt sig bekväma med och då används detta system i undervisningen. Troligen skulle dock även systemet H/B kunnat användas i ovanstående exempel då det som betonas är att "förstå musiken". Ordvalet "vill ut med ett annat budskap" är intressant i sammanhanget eftersom det signalerar andra sätt att förhålla sig till tonnamnen än att bibehålla en viss tradition eller följdriktighet. Tonnamnen är i detta fall bara godtyckliga och det verkar finnas ett viktigare mål än att fixera sig vid ett visst system. Därigenom blir framtoningen i detta inlägg inte heller lika auktoritär som flera andra utsagor som propagerar för antingen H/B eller B/B $\flat$ på ett mera "aggressivt" sätt. Vanligare i temat om kommunikation är istället den mer liberala inställningen att konstatera att det inte finns något rätt eller fel.

---

74 Svenska Akademiens Ordlista, 12:e upplagan.

75 <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1012&artikel=3390457> (transkription av ljudfil) hämtad 2014-12-29.

3.3.1. Pragmatism

Temat om kommunikation har delats upp i två underteman, vilka initialt utgjorde separata teman men sattes ihop då de bägge har kommunikation som grundtanke. Denna första del utgörs av det kompromisstänkande mellan det germanska och anglosaxiska systemet, som kan hittas i vissa utsagor. Man vill ha en pragmatisk lösning som i detta fall innebär att blanda systemen.

vadå det korekta? om halva den svenska musikerkåren säger H så finns det väl
uppenbarligen inget som är korrekt. Jag säger H och Bb. lättast så.⁷⁶

Utsagan börjar med att kommentera ett annat inlägg, som hävdar att B/B $\flat$ är det korrekta systemet att använda utifrån ett logiskt perspektiv om "det rätta sättet att tänka". I denna utsaga konstateras dock att även det germanska systemet existerar och eftersom bägge system används av många så är inget mer rätt än det andra. Lösningen på problemet blir för denna användare att blanda systemen. Att det beskrivs som "lättast så" får förstås som att användaren slipper ge sig in i diskussioner om vilken ton som menas, eftersom H bara förekommer i systemet H/B och B $\flat$ endast förekommer i egenskap av sänkt ton. Frågan om vilket system som är mest rätt kvarstår och ses egentligen inte som särskilt viktig. Istället blir det viktiga att anpassa sig för att undvika kommunikationsproblem. Det troligaste sättet att bli förstådd är då genom att använda H/B $\flat$. En liknande typ av resonemang kan ses i följande utsaga som dock är mera utförlig:

Eftersom H-lägret ofta brukar kalla det av B-lägret kallat för Bb (uttalas bess) för B, så gör det saken än mer komplicerad. Ena lägret kallar H för B och andra lägret kallar Bb för B. Själv undviker jag "B" och skalan blir då A - Bb - H - C. Så vet folk vad man menar.⁷⁷

Användaren markerar här att hen står utanför den huvudsakliga diskussionen genom att betrakta H och B som två olika läger, där frågan är mer komplicerad än att bara välja en av dessa bokstäver. Problemet kan dock lösas genom att helt enkelt undvika B överhuvudtaget eftersom det tonnamnet kan betyda två olika toner beroende på vilket system som används. Även i detta exempel blir det viktigast för användaren att göra sig förstådd på enklast möjliga sätt och inlägget utgör en kontrast mot de som vill ha ett enhetligt system i antingen den traditionella eller den logiska andan. I vissa fall är man dock emot en blandning av systemen:

---

⁷⁶ Användare, Studio Forum (2006).

⁷⁷ Användare, Studio Forum (2005).

Antingen använder man konsekvent engelska beteckningar när man talar engelska eller svenska beteckningar när man talar svenska. (...) En del musiklärare vill använda båda uttrycksätten med "mångkultur" som motivering. Sådan acceptans eller undfallenhet medför tyvärr att andra numera lär ut enbart "Bess och B" (eller, än mer paradoxalt, "Bess och H") till sina elever.⁷⁸

Att använda H/B är utgångspunkten i denna utsaga och H/B $\flat$ verkar ses som ännu sämre än B/B $\flat$. Detta är intressant eftersom H/B $\flat$ har 50% mer gemensamt med H/B än B/B $\flat$ och därmed kan tyckas borde föredras som alternativ ur denna synpunkt. Eftersom H/B $\flat$ beskrivs som ännu mer paradoxalt än B/B $\flat$ så verkar det viktigaste vara att inte blanda ihop systemen, vilket kan relateras till det traditionella temat och ett synsätt att hålla kvar vid en gammal sedvänja. Men det kan även ses som ett tecken på logik i bemärkelsen av att vilja ha ett system som är följdriktigt. Att ta ställning till ett visst system innebär att vara konsekvent och samtidigt att försvara dess tradition, vilket man gör i detta fall. Det är dock vanligare att se kompromisslösningen med H/B $\flat$ på ett positivt sätt även om den är inkonsekvent. Följande utsaga utgör troligen det exempel som tydligast ger uttryck för en kompromiss:

Beträffande ackordnotation, så kallad "gitarranalys", som lika väl som notskriften bör kunna användas över lands- och språkgränserna, vet jag att många håller med mig om att vi kan "hävda vår särart" och egen tradition genom att skriva H respektive Hm för H-dur- och h-mollackord, medan det syns praktiskt nödvändigt att sätta ut ett extra b för B-dur och b-mollklanger, det vill säga Bb respektive Bbm - en inkonsekvent men entydig kompromiss!⁷⁹

Det intressanta är sättet att betrakta systemet H/B $\flat$. I ovanstående utsaga ses det som ett sätt att befästa traditionen i ett internationellt sammanhang. En kommunikationsaspekt kan dock också synas i utsagan eftersom man vill ha ett praktiskt system som kan användas internationellt och det blir då nödvändigt med viss anpassning. Kompromissen utgörs av att en bokstav får behållas medan en annan måste förkastas för att undvika missförstånd. H är visserligen fortfarande ett främmande tonnamn med anglosaxisk terminologi men då endast B saknas men B $\flat$ finns kvar går det att räkna ut vad H innebär. Det finns en vilja till att kommunicera över gränserna, vilket leder in på nästa undertema.

---

78 Nilsson (2010).

79 Wangin (2008).

3.3.2. Internationalism

Den andra delen av kommunikationstemat utgörs av att hitta ett enhetligt system som är så gångbart som möjligt. Därför får det system som används på engelska stor betydelse, vilket utgörs av det anglosaxiska systemet och utgör ett argument från B/B♭-falangen för att använda B/B♭ eller avskaffa H/B. Men det används även av förespråkarna för H/B som ett motargument, eftersom det inom denna falang finns en motvilja till att engelska används som ordmall. Det internationella undertemat är nog den tydligaste nodalpunkten i diskursen. När man pratar om något "internationellt" så är det i betydelsen av det anglosaxiska systemet och användandet av B/B♭. Som i det traditionella temat, har folk olika åsikter om det internationella är positivt eller negativt men det utgår ifrån att man gör samma tolkning av begreppet i fråga och sedan har olika åsikter om vilket system som är bäst. Det är vanligt att beskriva det internationella som något positivt och eftersträvansvärt, som i detta fall:

B såklart, som resten av världen. Bara för att tyskarna kör med H och svenskarna hängde på en gång i tiden finns det ingen anledning att krångla till det med H. H som i historia. B som i bättre :]⁸⁰

Utsagan är passande i det internationella temat. Det internationella är uppenbarligen ett så tungt vägande argument att frågan inte ens är något att diskutera - bara något att konstatera. Det intressanta är att i detta fall beskrivs systemet B/B♭ som det som "resten av världen" använder till skillnad från att enbart beskrivas som något engelskt. Det anglosaxiska systemet blir alltså inte bara något internationellt utan faktiskt något globalt i denna utsaga. Tyskland får dessutom utgöra kontrast till resten av världen i form av det germanska systemet. Det logiska temat lyfts indirekt fram här genom konstaterandet att H "krånglar till det", vilket tolkas som att följdriktigheten i alfabetet då blir avbruten. Att H anses som något gammalt och förlegat kan ses som den viktigaste punkten i denna utsaga, eftersom den återkommer två gånger - sista gången i en liten slogan som satts ihop, möjligtvis för att avdramatisera ämnet lite. Följande utsaga utvidgar tematiken:

Er det noe tvil? Synes vi skal ta av oss nisseluene og snakke et internasjonalt språk som musikken er! Dessuten har vi alle lært alfabetet :) A B C D E F G Selvsagt må det være B og Bess⁸¹

Det verkar ses som trångsynt att inte anpassa sig till det det anglosaxiska systemet, vilket motiveras

---

80 Användare, Studio Forum (2005).

81 Användare, Musikkteori.net (2011).

med att musiken är ett internationellt språk. Utsagan kan även relateras till det logiska temat men pekar i detta sammanhang tydligt utåt, mot en global omvärld. Användaren inkluderar sig själv som en person som har haft tomteluva på sig (vilket kan förstås som något insnöt eller lite trångsynt genom att hålla fast vid systemet H/B) och för att kunna använda musiken som ett internationellt språk är det nödvändigt att konvertera till systemet med B/B $\flat$. Huruvida musiken verkligen är ett internationellt språk är en intressant fråga som tyvärr faller lite utanför ramen för denna uppsats. Yngve Blokhus och Audun Molde har dock föreslagit en typ av musik som det närmaste vi kommer ett globalt, gemensamt språk och det är populärmusiken.⁸² Då användaren i detta fall är förespråkare av B/B $\flat$ -systemet så ligger det därför nära till hands att se detta system som mer inriktat på populärmusik, vilket samtidigt får stöd av att kanoniseringen av den klassiska musiken verkar föredra H/B som system. Åsikten får även stöd i följande utsaga som dessutom belyser vår digitala samtid:

H är nog sakta men säkert utdöende. Jag är musiklärare och var H-sägare till för 7-8 år sedan. Jag har konverterat till B-sägare av praktiska skäl eftersom kidsen inte fattade vad ett H-moll var. De är uppväxta med B helt enkelt. Internet och engelska/amerikanska notböcker är starka orsaker till det. (...) Jag upplever att kidsen idag växer upp med internationella tabs och ackord från nätet, och finner det naturligare med B och B $\flat$. Jag tror att H är ett minne blott om 20 år.⁸³

Utsagan börjar med att knyta an till det övergripande temat om kommunikation. Det viktiga är inte att det måste vara ett visst system för all framtid utan att anpassa sig till det system som för tillfället används av så många som möjligt. Härav följer att det är en sämre strategi att fortsätta använda sig av det germanska systemet då det bedöms vara på utdöende. Användaren är inlörd med tonnamnet H men har valt att byta till tonnamnet B för att lättare kunna kommunicera med andra. I utsagan framgår att användaren försökt använda H i sin undervisning men stött på kommunikationsproblem och därmed valt att anpassa sig istället för att övertyga eleverna om vad som är "rätt". Detta knyts an till det internationella temat i form av litteratur och digitalt material från internet. Vår nuvarande tidsålder konstateras i form av datoranvändande där man laddar ner tabulatur och ackord från olika internationella sidor, vilket här får förstås med att de är anglo-amerikanska. "Tabs och ackord" kopplas ihop med gitarr och elbas i detta sammanhang, vilka är typiska instrument för populärmusik och därmed hjälper till att koppla det anglosaxiska systemet till denna typ av musik.

---

82 Blokhus & Molde (2004) s. 505.

83 Användare, Studio Forum (2006).

Det går i vissa utsagor att få intrycket av att det internationella är samma sak som det amerikanska. "Amerikanisering" har beskrivits som ett transnationellt flöde av kultur och varor från USA till länder i resten av världen, vilket av många uppfattas som något stort och hotfullt. Detta eftersom företeelsen är laddad med negativa fenomen som överkonsumtion, snabbmat och allmän kulturell utjämning och utslätning. Samtidigt kan bilden av USA ses i betydligt positivare termer och utmålas då som en grogrund för förnyelse och kreativitet, ett "möjligheternas land".⁸⁴ Översatt till diskursen om H/B/B♭ kan bägge sidor av amerikanisering synas, det vill säga dels de som verkar se amerikaniseringen som ett hot mot vår kulturhistoria vilket i förlängningen medför en värld som blir alltmer homogen, samt de som ser förnyelse av någonting - i detta fall våra tonnamn - som viktigare. Önskan att bevara en tradition med att behålla systemet H/B kan ses som ett försök att motverka den kulturella utjämning som amerikanisering befaras medföra. Denna önskan kan synas i följande utsaga, där det även syns kopplingar mellan den klassiska musiken och systemet H/B.

Märkligt hur många som inte verkar veta vad som är vad här... Vi bor i Sverige har jag för mig, och här (och i Tyskland) säger vi följaktligen h, i England säger man b-flat om h och b om b är ni med? så enkelt var det! Gick på pianolektioner under 70-talet och är klassiskt skolad, min lärare var elev till Johannes Brahms elev och som någon sade här kommer man aldrig att tala om Bach's b- moll-massa va... H är H och b är b och sluta nu upp med allt jävla Amerikaniserande som förenklar och förlöjligar vår kultur, psscchhh!⁸⁵

Utsagan börjar med en reflektion över att det finns ett system som är det rätta, men många vet inte, eller vill inte veta, vilket detta system är. Eftersom vi bor i Sverige så ska dock tonnamnet H användas, på samma sätt som i Tyskland men inte i England. Det är intressant att användaren påpekar att hen är "klassiskt skolad", vilket får tolkas som skolad inom den tyska traditionen då Johannes Brahms namn nämns, sannolikt för att ge lite extra dignitet till påståendet att systemet med H/B skulle vara det riktiga. Utsagan knyter därmed an till föregående tema där kanonisering av klassiska verk nämndes som en del av diskursen. Det tyska systemet är i detta fall helt klart det rätta, fast ännu mer tydligt verkar vara att det engelska systemet är det orätta eftersom det klumpas ihop med "allt jävla Amerikaniserande", vilket kan tolkas som populärkultur, där USA spelar en viktig roll.⁸⁶ Det kan även tolkas som införandet av amerikanska ord i vårt språkbruk, dit tonnamnet B skulle kunna räknas. Ordvalet att amerikaniserandet "förenklar" vår kultur kan i sin tur tolkas som att det germanska systemet innebär något som är svårare att ta till sig än det anglosaxiska systemet, vilket i så fall är intressant att man nämner som en anledning till att behålla systemet med H/B.

84 Amerikanisering diskuteras här i en artikel i *Nerikes Allehanda* av Kristianson (1998).

85 Användare, Studio Forum (2006).

86 Kristianson (1998).

3.4. Övergripande perspektiv

Sammanfattningsvis används det logiska temat och det internationella undertemat för att argumentera för systemet B/B $\flat$ i första hand medan det traditionella temat används som argument för att behålla H/B. Men det traditionella temat kan i någon mån också kopplas ihop med B/B $\flat$ i de fall användarna inte kan tänka sig något annat alternativ än detta system. Genom att ta ställning till antingen H/B eller B/B $\flat$ försvarar man ett visst system och därigenom även en form av tradition. En följd av detta är att det är förespråkarna för antingen H/B eller B/B $\flat$ som verkligen ser frågan om *ett* enhetligt system som viktig. I syftet att kommunicera är frågan om ett visst system inte lika viktig utan det viktigaste är *att* det finns ett system. Man kan därför kompromissa mellan systemen i form av H/B $\flat$, eller använda sig av det system som för tillfället är mest gångbart. Det som jag finner mest intressant i diskursen om H/B/B $\flat$ är att det kan göras en koppling till den klassiska kanoniseringen av musik som varit rådande sedan 1800-talet, vilket kan yttra sig genom att man använder namn på klassiska kompositörer som anledning för att använda det germanska systemet. Detta perspektiv kommer nu att utvecklas i termer av hög- och lågkultur.

3.4.1. Tonnamnen i kulturen

De olika alternativen H/B och B/B $\flat$ kan utgöra en form av uppdelning i högre och lägre kultur bland dem som kan läsa noter. Denna grupp utgörs till exempel av de som spelar jazz, rock och pop, och de som spelar klassisk musik eller konstmusik, där B/B $\flat$ utifrån mitt analyserade material verkar föredras av de förstnämnda och H/B av de sistnämnda. Rock och pop hör till populärmusik och kan därmed placeras på en mer folklig nivå eftersom ordet populär kan ges betydelsen "folklig" eller "det som tillhör folket".⁸⁷ Populärmusik skiljer sig dock från folkmusik genom att den enligt Burkholder, Grout & Palisca är nedskrivnen och marknadsförs som en handelsvara. Dessutom ligger populärmusikens fokus på framträdanden och den som framträder, vilket utgör en skillnad mot den klassiska musiken.⁸⁸ Begreppet klassisk musik hör ihop med konstmusik och implicerar något tidlöst med ett varaktigt värde, vilket kan relateras till den kanonisering som har tagits upp under det traditionella temat. Konstmusik antyder i sin tur ett sorts högre kunnande eftersom ordet konst kan härledas till "att kunna".⁸⁹ Uppdelningen mellan det folkliga och det lärda kan precis som kanoniseringen av klassisk musik dateras till 1800-talets början, då man upplevde att det fanns

---

87 Blokhuis & Molde (2004) s. 17.

88 Burkholder, Grout & Palisca (2014) s. A14.

89 Blokhuis & Molde (2004) s. 20.

skillnader mellan två typer av musik. Den ena var konstnärlig, originell, personlig, nyskapande och djup. Den andra var kommersiell, ytlig, förflackad, schablonartad och publikfriande. Indelningen i hög- och lågkultur kan ses som ett motsatsförhållande mellan de två ytterligheterna som målas upp av ovanstående adjektiv. Det ena kan inte definieras utan att också definiera dess motsats. I grunden handlar det om olika gruppers världsbilder, åskådningar, ideologier och intressen. Smaken och definitioner av hög och låg kultur blir ett symboliskt slagfält och målar upp en ideologisk intressekamp där social kategorisering och en indelning i "vi" och "dom" ingår. Det finns även ett kulturellt arv av värderande föreställningar om musik som traderats mellan generationer under åtminstone de senaste 150 åren, där hörnpelarna bland annat är tankar om att konstmusik eller klassisk musik är bättre än populärmusik.⁹⁰ I diskursen om H/B/B♭ kan en uppdelning i de olika skikten av kultur yttra sig som i följande utsaga:

Att hålla fast vid H och B istället för B och B♭ är något som som kan definieras som att "upprätthålla en standard som inte funkar bara för att den skall upprätthållas" och är vanligt förekommande i många sammanhang när det gäller klassisk/konstmusik, s.k. kultursnobberi i min mening.⁹¹

Det är vanligt att som i denna utsaga tillhöra B/B♭-falangen och på liknande sätt ta avstånd till det som här beskrivs som klassisk/konstmusik, eftersom detta kopplas ihop med H/B. Ett nedsättande ord som "kultursnobberi" används, vilket markerar ett avstånd till de som tycker H/B och kan kopplas samman med den indelning i "vi" och "dom" som har tagits upp ovan. I detta fall verkar det som att enbart ordet "kultur" kopplas ihop med klassisk musik och konstmusik. I andra utsagor förekommer prat om "kultiverade kretsar" i de fall där systemet med H/B är vanligast förekommande. Det görs dessutom skillnad på institutioner som "musikskolan" och den krets som man själv vill se sig tillhörande, där det germanska systemet kopplas ihop med de försträmda. Ovanstående utsaga visar uppdelningen mellan de två falangerna H/B och B/B♭ på ett sätt som tydligt kan kopplas ihop med en viss typ av musik. I kontrast till detta kan följande utsaga ställas:

Der er ingen grund til at afskaffe tonen h, fordi den ikke mindst er knyttet til miraklet Bach. Man fristes til at sige: Likvidering af tonen h er det samme som at likvidere Bach.⁹²

Denna utsaga skulle kunna utgöra ett exempel på det "kultursnobberi" som togs upp i föregående

90 Kapitel 6 i Lilliestam (2009).

91 Användare, Flashback Forum (2008).

92 Dansk Organist og Kantor Samfund (2011).

utsaga. Det framgår här tydligt att man vill behålla systemet med H/B på grund av den djupare mening i form av ett historiskt arv som systemet H/B i detta fall representerar. Systemet H/B kopplas samman med den klassiska musiken och hjälper därigenom till att försvara dess värde. Åsikten om att klassisk musik och konstmusik ska kopplas ihop med högkultur tas ej upp i utsagan men jag anser att den får visst stöd i den inledande texten i detta undertema. Om denna typ av musik ska tolkas som högkultur, hjälper i detta fall systemet H/B till att befästa positionen. I den mån klassisk musik och konstmusik är högkultur så är det alltså delvis beroende på systemet H/B.

3.4.2. En teori om notskrift

Som avslutande kapitel i analysen, vill jag visa hur diskursen om H/B/B_l kan bli synlig i en teori om notskrift av den engelska musikvetaren Nicholas Cook. Tonnamnen kan i form av bokstavsnotering ses som en viktig del av notskriften, vilket jag tycker motiverar denna teori i sammanhanget. Cooks tre funktioner med notskrift nämndes under Teori och Metod som ett bevarande, kommunicerande eller uppfattande av musik,⁹³ vilka nu ska utvecklas.

Notskrift kan enligt Cook till att börja med ses som ett bevarande av en musikkultur genom att stanna tiden och ge en stabil, synlig form till det förgängliga. Detta är den tydligaste funktionen. Behovet av att bevara ett musikstycke i form av notskrift måste ha varit större innan det blev möjligt att spela in ljud för att bevara det, vilket skedde i slutet av 1800-talet.⁹⁴ Möjligen är det också en del av förklaringen till att notskrift inom populärmusik inte har samma status som konstituerande eller definierande representation av det musikaliska verket, som inom den klassiska musiken.⁹⁵ I mitt material är bevarandet av en musikkultur tydligast synligt i det traditionella temat. Bevarande av musik i form av notskrift behöver inte bara ses som ett bevarande av de faktiska noterna, utan även det historiska arv som tonnamnen för med sig. Notskriften kan därmed få en djupare mening som är förbunden med kultur och historia, och verkar i vissa fall kunna ses som något mer än musiken den representerar. Det stabila och synliga i notskriften som är syftet med att bevara musiken kan dessutom ges ökad relevans genom att ge tonerna namn som kan kopplas till den kompositör som skrev ett visst stycke. Exempel i form av Johann Sebastian Bach har redan tagits upp och kommer inte ges mer plats här. Följande utsaga återfinns i sin helhet i det traditionella temat och är representativ för det bevarande syftet med notskrift i H/B/B_l-diskursen:

---

93 Cook (1998) s. 64.

94 Se bland annat kapitel 2 i Blokhus & Molde (2004).

95 Blokhus & Molde (2004) s. 27.

Man kan inte radera ut flera seklers kulturhistoria. De som ivrar för "Bess och B" har den historiska verkligheten emot sig. En "internationell standard" finns inte. Mängder av litteratur, verktyglar och bibliotekskataloger kommer inte att ändras och skrivas om.⁹⁶

Cook konstaterar, att om den enda funktionen med notskrift var att bevara musik så skulle digital ljudinspelning ha gjort traditionell notation helt onödig i dagsläget. Faktumet att vi fortsätter använda oss av traditionell notation visar på dess övriga användningsområden vilket leder in på den andra funktionen med notskrift, som är att kommunicera musik från en person till en annan.⁹⁷ Kommunikationen kan enligt Cook ske från kompositör till musiker men det är bara ett exempel. I mitt analysmaterial ligger det närmare till hands att som exempel ta kommunikationen av musik från lärare till elev i ett undervisningssammanhang. Tonnamnen kan i denna bemärkelse ses som en del av den notskrift som används som medium i överförandet av nedskrivna musik från sändare till mottagare.⁹⁸ Kommunikation utgör ett tema i analysen, vilket uttrycker i princip samma sak som den andra funktionen med notskrift. Det är viktigt att den som kommunicerar notskriften använder ett system som kan förstås av mottagaren, det vill säga den person som ska spela en viss ton eller ett visst ackord. Det har redan konstaterats att man vill använda de ord som lättast förstås och notskriften får då mer funktionen av ett praktiskt hjälpmedel, än exempelvis som bevarande av ett historiskt arv. Ett visst system behöver inte vara heligt, vilket kan synas i följande utsaga som återfinns i sin helhet i temat om kommunikation:

Jag har konverterat till B-sägare av praktiska skäl eftersom kidsen inte fattade vad ett H-moll var.
De är uppväxta med B helt enkelt.⁹⁹

Dock verkar det anglosaxiska systemet ha en klar fördel i sammanhanget genom sin följdriktighet och engelska sammankoppling, vilket har analyserats i temat om (o)logik respektive undertemat om internationalism. Det enkla underlättar kommunikationen. Följande utsaga från det internationella undertemat belyser tydligt resonemanget:

Er det noe tvil? Synes vi skal ta av oss nisseluene og snakke et internasjonalt språk som musikken er! Dessuten har vi alle lært alfabetet :) A B C D E F G Selvsagt må det være B og Bess¹⁰⁰

---

96 Nilsson (2010).

97 Cook (1998) s. 76.

98 Lilliestam (2009) s. 64.

99 Användare, Studio Forum (2006).

100 Användare, Musikkteori.net (2011).

Att notskriften fyller en funktion att bevara eller kommunicera musik är lätt att förstå. Den tredje och sista funktionen med notskrift ses av Cook som mindre tydlig men minst lika viktig som de andra två och får här en viktig roll i förhållande till mitt analysmaterial och de olika åsikter om tonnamnen som förekommer. Den har, som tidigare nämnts, att göra med själva uppfattningen av musik. Med detta menas ungefär att notskrift är inbyggt i de olika sätt som kompositörer, musiker och andra som jobbar med musik föreställer sig och tänker på eller om musik. Genom att exempelvis kommunicera information från en musiker till en annan, gör notskriften samtidigt något mycket mer komplext i bemärkelsen av att överföra ett visst sätt att tänka om musik. Notskriften spelar därigenom en viktig roll i själva definitionen av en musikkultur.¹⁰¹ Denna tredje funktion utgör enligt mig faktiskt en sorts sammanfattning av den sammanlagda diskursen om H/B/B♭, vilket känns relevant att avsluta analysen med. Om notskriften enligt ovanstående resonemang är inbyggd i den bild man har om musik, borde detta även kunna yttra sig i att olika tonnamn föredras. De olika åsikterna om H/B/B♭ borde kunna förklaras, eller åtminstone förstås, utifrån detta perspektiv. Man har helt enkelt olika uppfattningar om notskrift, vilket i sin tur leder till att även tonnamnen får betydelse. Vilket alternativ av H/B/B♭ som väljs, beror alltså på vilken uppfattning man har om notskrift och därigenom vilka tonnamn som föredras.

Uppfattningarna om hur notskrift ska betraktas kan, utifrån mitt analyserade material, yttra sig så att man relaterar tonerna till kända kompositörer och därmed ger notskriften en djupare mening som är förbunden med kultur och historia. Det kan vara så att man tycker notnamnen ser fula ut när man använder H istället för B. Det kan vara att man vill relatera tonnamnen i notskriften till alfabetet för hitta någon form av mening i logiska termer. Att man vill använda ett musikspråk som känns internationellt. Eller kanske att man bara tycker ett visst system är "rätt" utan att kunna förklara det ytterligare. Samtliga utsagor som tagits upp i analysen kan därmed ses som representativa för Cooks tredje funktion med notskrift och därför kommer ingen mer utsaga att citeras. Jag tycker att perspektivet legitimerar de olika åsikter som existerar om tonnamnen H, B och B♭. Insikten medför om inte annat ökad respekt och förståelse för olika åsikter om tonnamnen, vilket samtidigt gör frågan om vilket system som är "rätt" ännu svårare att besvara än den möjligtvis var från början. Det är, som det konstateras i en utsaga på Flashback Forum, bara att inse att konsensus inte råder i denna fråga. Varje åsikt bör dock ses på en gemensam nivå, vilket sammanlagt utgör den diskurs om tonnamnen H, B och B♭ som nu har analyserats.

---

101 De olika syftena räknas upp i början av kapitel 4 i Cook (1998) och förekommer genom hela detta kapitel.

4. Slutdiskussion

Analysen har beskrivit diskursen om H, B och B $\flat$ genom indelning i olika teman enligt diskursteoretisk terminologi. De teman som förekommer i analysen tar upp olika delar ur den sammanlagda diskursen. Alla teman hänger dock ihop eftersom de behandlar samma ämne. Det har föreslagits att kopplingar kan göras mellan de olika tonnamnen, högkultur och lågkultur. Frågan har i samband med detta lyfts från att enbart behandla en not och två bokstäver, till att sättas i ett större sammanhang om försvarandet av en klassisk kanon gentemot en vilja att kunna kommunicera med så många som möjligt, gärna i form av ett följdriktigt system. Detta på grund av människors olika sätt att förhålla sig till notskrift och tonnamn. Det har framkommit skillnader inom temat logik, vilket med diskursteoretisk terminologi utgör en flytande signifikant istället för en nodalpunkt. "Det logiska" verkar tolkas på olika sätt och man skapar sina egna anledningar till att ett visst system bör användas. Också detta kan relateras till olika sätt att betrakta notskrift och tonnamn. I sammanhanget kan frågan ställas om de olika alternativen av H, B, och B $\flat$ möjligen utgör "i grunden omstridda begrepp"¹⁰², vilket vore ett spännande ämne att fortsätta undersöka.

Det verkar som sagt inte finnas någon internationellt verdertagen standard om vilket system som ska användas. Jag tycker också det är intressant att inte ens något nationellt beslut egentligen verkar finnas, utan att användningen verkligen kan sägas ligga i händerna på alla som kan läsa noter. Det institutionella har säkerligen stor betydelse i rollen av att lära ut musik, men även om det verkar ha skett en förändring till att lära ut systemet med B/B $\flat$ i svenska musikskolor så utgör detta bara en del av att lära ut musik: den formella.¹⁰³ Det är troligt att systemet H/B fortfarande lärs ut i mer informella sammanhang och därmed tror jag att denna diskurs kommer att leva kvar länge till. Det traditionella har sannolikt en större betydelse än vad många tror, vilket även borde kunna synas på andra områden än inom en diskussion om tonnamn.

I den mån det hjälper med argument har det anglosaxiska systemet en klar fördel för att övertyga någon som ska lära sig läsa noter för första gången. Det logiska temats argument är mycket lätt att förstå och ta till sig för alla som kan alfabetet. Det som utgör kärnan i det traditionella temat är däremot mer svårfångat och verkar förbundet med en lite högre kunskap än att veta i vilken ordning bokstäverna kommer. Detta kan möjligtvis relateras till synen på konstmusik som något svårt att

---

102 Termen *Essentially contested concepts* kan tillskrivas Walter Bryce Gallie och tas upp i hans artikel från 1956 med samma namn.

103 Se till exempel avsnittet *Att lära sig musik* i kapitel 3 i Lilliestam (2009).

förstå, vilket nog kan leda till att man tar avstånd från såväl denna typ av musik som det germanska systemet. Att det anglosaxiska systemet tvärtom är så enkelt att ta till sig tror jag är en orsak till att det har blivit mer och mer populärt. Det anglosaxiska systemet ges dessutom en fördel av att vara det system som används på engelska. En intressant jämförande fråga hade varit om det internationella argumentet hade varit lika populärt att använda sig av om det istället hade varit systemet H/B som hade använts i engelskspråkiga länder.

Olika åsikter i frågan om H, B och B_b har framkommit, vilket var syftet med uppsatsen. Såväl för- som nackdelar kan riktas mot de olika alternativ av tonnamn som finns, vilka jag hoppas har framgått i det här stadiet av uppsatsen. Jag kommer som tidigare nämnts inte att besvara frågan om vilket alternativ som är bäst att använda utan låter läsaren dra sina egna slutsatser utifrån materialet. Eftersom människor har olika uppfattning om notskrift och därmed även tonnamn så blir det svårt att försöka övertyga andra om hur "fel" de har genom att använda ett visst alternativ. Genom denna uppsats har jag gjort en kartläggning av diskursen kring H, B och B_b och det är min förhoppning att uppsatsen kan bidra till en fortsatt diskussion och kanske en ökad förståelse för "den andra sidan", i den mån man själv förespråkar ett visst system. Jag måste erkänna att jag själv har fått en lite större respekt för de alternativ som jag själv inte förespråkar, än vad jag hade innan jag skrev denna uppsats. Det har också varit fascinerande att ta del av alla olika utsagor och i synnerhet de som ser frågan som viktig och är fast beslutna om ett visst system. Hur viktig man ser denna fråga är naturligtvis upp till var och en. Som en avslutande reflektion utifrån mitt material, anser jag dock att vissa förespråkare för B/B_b kanske skulle försöka låta tiden ha sin gång samtidigt som vissa förespråkare för H/B möjligen borde försöka anpassa sig till nuet.

Referenser

Internet

Berntsson, Johanna & Druid, Magdalena (2014). *“Det är inte du som äger hans penis, det är hans penis som äger dig” - En kvalitativ studie av konstruktioner av kön och sexualitet på nätforumen Flashback och Familjeliv.* (Kandidatuppsats). Göteborg: Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet. Tillgänglig: <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/36765>

Dansk Organist og Kantor Samfund (2011). *Likvideringen af tonen h.* Hämtad 2014-12-29, från http://www.doks.dk/index.php?option=com_content&view=article&id=1396:likvideringen-af-tonen-h&catid=85:december&Itemid=825

Flashback Forum (2008). *B eller H eller Bess?* Hämtad 2014-12-29, från <https://www.flashback.org/t648824>

Musikkteori.net (2011). *Hva skal vi kalle denne noten?* Hämtad 2014-12-29, från <http://www.musikkteori.net/2011/01/25/hva-skal-vi-kalle-denne-tonen/>

Statistiska Centralbyrån (2014). *Privatpersoners användning av datorer och Internet 2013.* Hämtad 2014-11-28, från http://www.scb.se/Statistik/_Publikationer/LE0108_2013A01_BR_IT01BR1401.pdf

Studio Forum (2005). *H eller B.* Hämtad 2014-12-29, från <http://forum.studio.se/topic/13505-h-eller-b/>

Studio Forum (2006). *Säger ni "B" eller "H"?* Hämtad 2014-12-29, från http://forum.studio.se/topic/27184-sager-ni-b-eller-h/page__hl__/h%20eller%20b/

Ukulelekommissionens forum (2006). *H eller B.* Hämtad 2014-12-29, från <http://www.ukulelekommissionen.se/forum/viewtopic.php?t=579&sid=e56b06d5aed6ccdbeca30d559c00b46b>

Wangin, Leif (2008). *Bess, you never be my woman eller Vad hade Bach gjort utan B/H? Fakta och fantasier kring H och B och Bess förmedlade av Sven Berger*. Hämtad 2014-12-29, från <http://leif.webblogg.se/2008/november/utkast-bess-you.html>

Wikipedia (u.å.). *Diskussion: musikteori*. Hämtad 2014-12-29, från <http://sv.wikipedia.org/wiki/Diskussion:Musikteori>

Wikipedia (u.å.). *Wikipediadiskussion: projekt musik*. Hämtad 2014-12-29, från http://sv.wikipedia.org/wiki/Wikipediadiskussion:Projekt_musik#Omr.C3.B6stning_om_Bess.2C_B_och_H

Wreder, Malin (2005). *I omsorgens namn - Tre diskurser om äldreomsorg* (Doktorsavhandling, Karlstad University Studies 2005:2). Karlstad: Institutionen för samhällsvetenskap, Karlstads universitet. Tillgänglig: <http://kau.diva-portal.org/smash/get/diva2:24662/FULLTEXT01.pdf>

Tryckta källor

Arlebrand, Håkan (2002). *Det okända. Om ockultism och andlighet i en ny tidsålder*. Örebro: Libris.

Backman, Jarl (1998). *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.

Berger, Karol. (1987). *Musica Ficta. Theories of accidental inflections in vocal polyphony from Marchetto da Padova to Gioseffo Zarlino*. Cambridge: Cambridge University Press.

Blokhus, Yngve & Molde, Audun (2004). *WOW! Populærmusikkens historie*. (2:a utgåvan). Oslo: Universitetsforlaget.

Brodin, Gereon (1985). *Musikordboken*. (4:e reviderade upplagan). Stockholm: Forum.

Burkholder, J. Peter, Grout, Donald Jay & Palisca, Claude V. (2014). *A history of western music*. (9:e upplagan). New York: W.W. Norton & Company.

Börjesson, Mats & Palmblad, Eva (Red.) (2007). *Diskursanalys i praktiken*. Malmö: Liber.

Cook, Nicholas (1998). *Music. A brief insight*. New York: Sterling.

Hyltén-Cavallius, Sverker. Klicka på ikonerna - populärmusikaliska historieskrivningar på youtube. *Kulturella perspektiv*, 2009(3), årg. 18.

Klingfors, Gunno (2010). *Praktisk Musikteori 1. Musikleära*. Stockholm: Kulturkapital AB.

Kristianson, Urban (1998, 13 januari). *Amerikanisering - the Swedish way*. Nerikes Allehanda, s. 12.

Lilliestam, Lars (2009). *Musikliv. Vad människor gör med musik - och musik med människor*. (2:a reviderade upplagan). Göteborg: Bo Ejeby Förlag.

Lilliestam, Lars (2009). Musikvetenskap som kulturvetenskap. I Olle Edström (Red.), *Säg det om toner... och därtill i ord* (s. 135-181). Stockholm: Carlsson Bokförlag.

Nilsson, Ann-Marie (2010, 7 februari). *Låt h vara h*. Upsala Nya Tidning, s. 12.

Priest, Graham (2000). *Logic. A very short introduction*. Oxford: Oxford University Press.

Sohlmans musiklexikon (2:a reviderade upplagan) (1975). *Bokstavsnotering. B*. Stockholm: Sohmans Förlag AB.

Svenska Akademien (1998). *Svenska Akademiens ordlista över svenska språket* (12:e upplagan).

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Wreder, Malin (2007). Ovanliga analyser av vanliga material - vad diskursteorin kan göra med enkäter. I Mats Börjesson & Eva Palmblad (Red.). *Diskursanalys i praktiken*. Malmö: Liber.